

Heeft de advocatuur een *softside*?

Maat-
schappelijk
verantwoord
onder-
nemen

Master the class

Op 19 t/m 21 april krijgen 24 toptalenten de kans zich uit te leven tijdens onze Masterclass. Ben je 3^e- of 4^e jaars rechtenstudent? Wil je advocaat, fiscalist of notaris worden? En kun je een case meesterlijk oplossen? Meld je dan vóór 5 maart 2012 aan via **werkenbijnautadutilh.nl**.

● **NautaDutilh**

ADVOCATEN • NOTARISSEN • BELASTINGADVISEURS
Amsterdam Brussel Londen Luxemburg New York Rotterdam

| Room for you

voorbereiding

VERANDERINGEN IN ADVOCATENOPLEIDING04
 ADVOCaat IN DE DOP09
 SPARREN MET EEN ADVOCaat10
 EEN VOORBEREIDE SOLLICITANT TELT VOOR TWEE.13

internationaal

'CHINA IS EEN NIEUWE MARKT MET KANSEN: SPRING ERIN' 26
 'INTERNATIONALE SAMENWERKING STAAT VOOROP IN ZUID-AFRIKA' . . 30
 'JE HEBT HET OVER HET LOT VAN ANDERE MENSEN' 32

praktijk

JA. DE ADVOCATUUR HEEFT EEN *SOFTSIDE* 16
 EEN LEUGEN IS NIET ALTIJD ZWART-WIT21
 'KIES WAT BIJ JE PAST, DAN KOM JE ER' 22
 MERRY CHRISTMAS! 25

Orde

COLOFON02
 VOORAF02
 DE ORDE03
 VAN DE DEKEN03

Colofon

ADVOCATENBLAD *Start*

Advocatenblad Start is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers.

Uitgever

Gert Jan Schinkel

Eindredactie

Hedy Jak

Journalistieke bijdragen

Sabine Droogleever Fortuyn, Hedy Jak,
Mark Maathuis, Juriaan Mensch,
Kim van der Meulen en Arnaud Veilbrief

Correcties

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Vormgeving

Dimitry de Bruin
Dimdim, Den Haag

Drukwerk

Senefelder Misset in Doetinchem

Advertenties

Germaine Akkers, accountmanager
g.akkers@sdu.nl
Tel: 070 – 378 03 50
www.bereikdejurist.nl

Foto cover

Simone Philipsen

Vooraf

Je kunt het bijna ruiken, kerst! Een boom in de gang van de universiteit, overal lichtjes en misschien ook al wat pre-kerstborrels. En natuurlijk het vooruitzicht van even nietsdoen na stressvolle tentamens. Dat is nu klaar, afgerond en wat de resultaten ook mogen zijn, dat zie je volgend jaar wel weer.

Bij dit kerstgevoel hoort ook een beetje reflectie. Even kort stilstaan bij zaken die er ook toe doen, maar soms minder op de voorgrond treden. Voor de redactie

een mooie aanleiding om deze editie van *Advocatenblad Start* een ethisch tintje mee te geven.

Zo blijkt dat veel advocatenkantoren zich – naast het runnen van een kantoor en het bijstaan van cliënten – bezighouden met Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en zich

inzetten voor een betere samenleving. In dit nummer vertellen enkele advocaten over hun bijdrage: Margot Span reist naar Zimbabwe om een piketsysteem op te zetten zodat minderjarige verdachten altijd een advocaat kunnen bereiken. Jan van de Venis maakt zich sterk voor een schoon milieu als mensenrecht en de deuren van Lyda Stone staan open om scholieren te ontvangen.

En niet alleen scholieren kunnen er iets aan hebben om eens bij een advocatenkantoor binnen te kijken. Onderzoek laat zien dat niet iedere rechtenstudent, soms door een andere culturele achtergrond, een goed beeld heeft van de advocatuur. Om dit probleem te tackelen heeft de Orde van Advocaten het advo-coaches project opgezet, waarbij advocaten rechtenstudenten coachen. Het project loopt bij de Vrije Universiteit Amsterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam en zowel coaches als studenten zijn er erg over te spreken.

Verder staat in dit nummer ook een interview met advocaat Jan Henk van der Velden die het boek *Iedereen liegt, maar ik niet* heeft geschreven. Hij wilde leugenaars en hun beweegredenen leren kennen, want volgens Van der Velden is het te zwart-wit gesteld om ervan uit te gaan dat liegen fout is en de waarheid spreken goed.

En laten we met dit gegeven in ons achterhoofd de met liefde gemaakte, maar ietwat taaie haas tijdens het kerstdiner prijzen. Omdat we nu eenmaal niet altijd de waarheid kunnen spreken. Zalig kerstfeest!

Redactie *Advocatenblad Start*

de Orde

De Nederlandse Orde van Advocaten

De Nederlandse Orde van Advocaten (de Orde), gevestigd in Den Haag, is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van alle advocaten in Nederland. De wettelijk vastgelegde kernfunctie van de Orde is de zorg voor de kwaliteit van advocatendiensten. Die kwaliteit wordt onder meer gewaarborgd door:

- een omvangrijk opleidingsprogramma voor de advocatuur;
- het opstellen van verordeningen en andere bindende regels voor advocaten;
- de zorg van de tuchtrechtspraak;
- voorlichting en dienstverlening aan de leden;
- advisering aan de overheid over beleidsvoornemens en wetsontwerpen.

Plaatselijke Orden

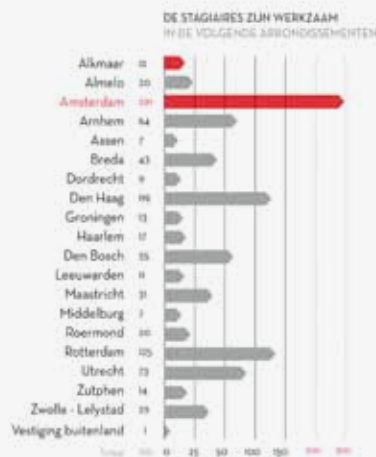
Naast de landelijke Orde in Den Haag is er per gebied (arrondissement) een plaatselijke Orde van Advocaten; Nederland telt negentien van dergelijke arrondissementen. Deze Orden van Advocaten worden bestuurd door de lokale Raden van Toezicht met als voorzitter de (plaatselijke) deken. Zowel de Nederlandse Orde van Advocaten als de negentien lokale Orden zijn publiekrechtelijke lichamen. Hiertussen bestaat geen hiërarchische verhouding. De lokale Orden zijn autonoom en hun bevoegdheden zijn in de Advocatenwet omschreven.

Advocatenwet

Elke advocaat die in Nederland wordt ingeschreven, wordt automatisch lid van de landelijke en van een plaatselijke Orde. Dat wordt bepaald door de Advocatenwet, die dateert uit 1952. Iedereen die in Nederland het beroep van advocaat wil uitoefenen, moet aan bepaalde voorwaarden voldoen die ook beschreven staan in de Advocatenwet.

Begin 2011 telt Nederland 16.275 advocaten. Elk jaar beginnen ongeveer 1000 stagiaires aan de Beroepsopleiding Advocatuur. De advocatuur groeit nog steeds, het afgelopen jaar met 2,1 procent.

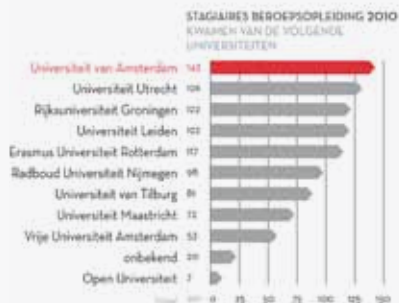
Facts & figures

TOTAAL AANTAL STAGIAIRES 2010

TOTAAL AANTAL ADVOCATEN 2010

Ethiek in de praktijk

Er is al een tijdje over nagedacht en gesproken. Maar nu komt er

echt een nieuwe opleiding voor advocaten. Goed nieuws, vindt de Nederlandse Orde van Advocaten. Ook voor jou. Want de opleiding werd niet altijd hoog geacht en was in elk geval te vrijblijvend.

Onze nieuwe opleiding start in 2013 en zal meer eisen stellen aan de stagiaires, er is meer aandacht voor ethiek, de opleiding zal meer tijd vergen en ook inhoudelijk zwaarder zijn. Dat klinkt misschien niet direct als goed nieuws, omdat je na je rechtenstudie wel klaar was met huiswerk en examens. Misschien zou je liever de focus verleggen van de theorie naar de praktijk.

Geen nood. Dat kan gelukkig nog steeds. Net als nu werkt de advocaat-stagiaire straks naast zijn studie als advocaat op een advocatenkantoor. Hij leert van de boeken die hij moet lezen en de lessen die hij volgt. Maar hij leert ook van de discussies met zijn collega's, van de pleidooien die hij moet houden, de gesprekken met cliënten en het contact met rechters. Hij leert door de theorie én de praktijk.

Een prettige en noodzakelijke combinatie. Al was het maar om goed doordrongen te raken van het belang van ethiek en integriteit. Immers, de ethische dilemma's waarover je tijdens de opleiding hoort, dienen zich een dag later in de praktijk onvermijdelijk aan. Meestal – uiteraard - in een licht gekantelde variant van het schoolvoorbeeld.

In zulke situaties is het meer dan prettig om niet alleen te hoeven varen op het eigen morele kompas, maar ook docenten, mede-stagiaires en collega's op kantoor te hebben die het dilemma met je willen bespreken. Zo wordt de morele standaard in de advocatuur gevormd en overgedragen en leert elke advocaat het immense belang van een integere uitoefening van dit vak. Een must. Voor het succes van de individuele advocaat, maar ook voor de statuus van onze beroepsgroep als geheel.

Jan Loorbach,

Landelijk deken van de Nederlandse Orde van Advocaten

Veranderingen in advocatenopleiding

Voor rechtenstudenten die over twee jaar afstuderen en de advocatuur in willen, is er verandering op komst: de Beroepsopleiding voor advocaatstagiaires wordt vernieuwd. 'Houd deze nieuwe ontwikkeling goed in de gaten, zodat je een goede keuze kunt maken.'

.....
Juriaan Mensch

Z

hebben nog geen idee wat ze te wachten staat,' fluistert een recruiter van één van de Nederlandse advocatenkantoren. Vanuit haar stand op de juridische carrièredag kijkt ze twee bijna-afgestudeerde rechtenstudenten na die met een tas vol folders van haar kantoor hun weg langs de stands vervolgen.

Waar komt de opmerking van de recruiter vandaan? Dat het studerende leven veel verschilt van de dagelijkse praktijk van een advocatenkantoor, mag duidelijk zijn. Maar is de opmerking ook ingegeven vanwege kennis over een kloof die gaapt tussen het eindpunt van de universiteit en startpunt van de opleiding tot advocaat? Advocatenkantoren en de rechterlijke macht zien zo'n gat.

Laag niveau

Aan de kwaliteit van de rechtenstudie werd de afgelopen jaren vaak openbaar getwijfeld door verschillende prominenten uit de advocatuur, de onderwijswereld zelf en de rechterlijke macht. De rechtenstudie geeft bij het volgen van de juiste vakken aan het einde het predicaat *Civiel Effect*, wat betekent dat je als student de wettelijk minimale opleidingsvereisten hebt behaald die toetreding geven tot togaberoepen als rechter en advocaat. Deze belangrijke kernvakken zijn: het privaatrecht, met daarin burgerlijk procesrecht, strafrecht, en strafprocesrecht, aangevuld met één van de volgende drie vakken: staatsrecht, bestuursrecht en belastingrecht. Wie deze vakken haalt, krijgt op de bul de aantekening *Civiel Effect* en mag tot advocaat beëdigd worden.

Maar de realiteit is, volgens de critici, dat het niveau van afgestudeerden vaak te laag is en de achterstand soms nog tot ver in de beroepspraktijk merkbaar. De aansluiting is niet optimaal en de studie geeft een te weinig brede academische vorming, luidt de kritiek. Daarnaast heeft de invoering van het bachelor-master (BaMa)systeem in 2002 ertoe geleid dat die basiskennis in drie jaar tijd eigen gemaakt moet worden, al voordat er gespecialiseerd wordt in de master. Daardoor is de brede academische vorming die de universiteit moet geven niet altijd van het gewenste niveau voor toetreding tot de togaberoepen, vinden de critici.

Rechtenstudie onder de loep

Een belangrijke kritische stem was die van Margreet Ahsmann, hoogleraar rechtspleging aan de Universiteit Leiden en senior rechter bij de Rechtbank Den Haag. Zij geeft cursussen aan rechters en advocaten en is momenteel lid van de Commissie *Civiel Effect*. Die commissie heeft – op verzoek van faculteiten rechtsgeleerdheid en juridische beroepsorganisaties – tot taak advies uit te brengen over de wijze waarop rechtenopleidingen invulling geven aan het *Civiel Effect*.

Ahsmann schreef begin dit jaar een artikel, *Het civiel effect biedt niet wat het pretendeert*. Volgens deze publicatie geven universiteiten onvoldoende invulling aan de rechtenstudie en het behalen van het *Civiel Effect*. Te veel (25 procent) rechterlijk ambtenaren in opleiding (raio's) vielen tijdens de opleiding tot rechter af. Dat was veel meer dan in voorgaande jaren, viel haar op. Gebrek aan kennis, onvoldoende analytisch vermogen, niet goed juridisch kunnen argumenteren, motiveren en structureren waren enkele redenen die ze vond voor de uitval. Ahsmann zocht de bron van deze tekortkomingen bij de basis: de universiteit.

Ze nam een viertal rechtenfaculteiten onder de loep en vond een grote verscheidenheid in hoe de studie is opgebouwd. Ook constateerde ze veel verschillen in de mogelijkheid om keuzevakken in te vullen in de

‘Het is volstrekt onduidelijk wat de afgestudeerde togajurist aan kennis en kunde op zak heeft’

bachelorfase, waarin de drie belangrijkste rechtsgebieden (privaat-, bestuurs- en strafrecht) centraal staan. En ook het moment waarop de kernvakken worden onderwezen, verschilt. Sommige belangrijke vakken als aansprakelijkheids- en contractenrecht worden soms in het eerste jaar al op eindniveau – dus meetellend voor het *Civiel Effect* – gegeven. Die kennis is dan bij het behalen van het diploma al behoorlijk weggezakt, stelt Ahsmann. Ze besloot: ‘Voor het afnemend beroepenveld is het volstrekt onduidelijk wat de afgestudeerde togajurist aan kennis en kunde op zak heeft.’

Dun ijs

Ahsmann heeft haar *roots* in de rechterlijke macht, maar het *Civiel Effect* en haar artikel betreffen dus ook de studenten die in de advocatuur aan de slag willen. Wie afstudeert en als stagiaire begint bij een advocatenkantoor start ook de verplichte beroepsopleiding (BO) van de Orde van Advocaten in het eerste jaar. Daarna volgen twee jaar in de voortgezette stagiaire-opleiding (VSO). Aan het eind van de drie jaar stage kan de advocaat geheel zelfstandig cliënten adviseren, is de gedachte. Maar grote kantoren waren niet tevreden over de kwaliteit van de instroom en de BO en VSO. Ze begonnen eigen opleidingen, de *Law Firm School*, naast die van de Orde om het geleerde op de universiteit en de praktijk beter op elkaar af te stemmen.

Want daar schortte het vaak aan, vindt ook professor en advocaat Steven Schuit, verbonden aan het in Amsterdam gevestigde advocatenkantoor Allen & Overy. Schuit is tevens voorzitter van de *Law Firm School* (LFS), een samenwerkingsverband van veertien grote, commerciële advocatenkantoren dat in september 2008 van start ging om de advocaat-stagiaires naar een hoger niveau te tillen. Schuit: ‘De *output* van de universitaire opleiding is in veel gevallen sterk onvoldoende als startpunt. Het eindpunt van de universitaire opleiding moet natuurlijk het startpunt zijn van de beroepsopleiding. Bij sommige vakken op enkele universiteiten is die wel >>

BEGIN JE CARRIÈRE TIJDENS JE MASTER

MASTER ONDERNEMINGSRECHT AAN DE ZUIDAS

Wil jij een gedegen academische basis met een sterke blik op de praktijk, gastcolleges van ervaren juristen op kantoren en een stage bij een vooraanstaand advocatenkantoor?

Kies dan voor de master Ondernemingsrecht *aan de Zuidas*, een unieke samenwerking tussen de Faculteit der Rechtsgeleerdheid en veertien grote advocatenkantoren rond de Zuidas.

KIJK VOOR MEER INFORMATIE, AANMELDING EN
DEELNEMENDE KANTOREN OP
WWW.RECHTEN.VU.NL/ONDERNEMINGSRECHT

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Faculteit der
Rechtsgeleerdheid

adequaat, maar bij andere niet. Bij universiteiten wordt er de nadruk gelegd op de vakken die de basis vormen voor de togabe-roepen, maar bij andere wordt die helemaal niet gelegd en doet iedereen van alles. Niet per se slecht voor de academische vorming, maar de beroepsopleiding komt dan op dun ijs te staan. Dat is in elk geval voor onze kantoren onaanvaardbaar.’

‘Stagiaires worden straks meer gedwongen om te specialiseren’

Nu is het ook zo dat door de grote verschillen tussen de rechtenstudies en de specialisatie in de masterfase er een zeer diverse groep afgestudeerden, met een verscheidenheid aan kennis, aan de opleiding tot advocaat begint. Dat maakt de beroepsopleiding voor veel stagiaires tot een slaapverwekkende bezigheid, omdat die soms al veel weten van een onderwerp en de docenten zich rich-

ten op degenen met de minste kennis van het onderwerp. Daardoor is het niveau vaak te laag. En soms doen enkele verplichte vakken er helemaal niet toe voor bepaalde advocaat-stagiaires omdat ze een heel andere richting op willen. Een arbeidsrechtadvocaat wil vaak niet weer moeten leren over strafrecht. Daarom gaat de opleiding straks op de schop. Wat gaat er veranderen?

Meer huiswerk

‘Er gaat een hoop veranderen voor toekomstige advocaat-stagiaires,’ waarschuwt Tim van der Rijken. Van der Rijken is degene die, met de aanbevelingen van Kortmann in de hand, momenteel de invulling van de nieuwe beroepsopleiding coördineert voor de Orde van Advocaten.

De nieuwe stagiairopleiding zal vanaf voorjaar 2013 ingaan, is het plan. Deze zal (inhoudelijk) zwaarder worden, kwalitatief verbeterd en niet meer uit een BO en VSO bestaan. Deze wordt één geheel en heet straks gewoon beroepsopleiding. Nu is een stagiaire in totaal 79 uur bezig met lessen volgen. Dat aantal zal straks fors meer worden. Er gaat daarnaast geëxamineerd worden en stagiaires moeten de cursussen voorbereiden. Huiswerk dus. Van der Rijken: ‘De stagiaires worden straks meer gedwongen om te specialiseren. De oude opleiding gaat uit van een *allround* advocaat waarbij iedereen alle vakgebieden leert beheersen. De nieuwe opleiding zal bestaan uit drie inhoudelijke leerlijnen: bestuurs-, civiel en strafrecht. De vierde is vaardigheden en ethiek. Daar wordt ook aandacht besteed aan gedragsrecht en worden vaardigheden aangeleerd, bijvoorbeeld hoe je met andere advocaten omgaat, en er is aandacht voor de ethische vragen waar je als advocaat mee te maken krijgt.’

In de nieuwe opleiding moeten advocaat-stagiaires uit de drie leerlijnen een keuze maken voor een major- en een minor-richting en worden vaardigheden en ethiekvakken over drie jaar verdeeld. In één vakgebied krijgen zij dus geen onderwijs meer. Dat is een groot verschil met nu, legt Van der Rijken uit. ‘Wie volgend jaar pas klaar is met de studie adviseer ik deze ontwikkeling goed in de gaten te houden, zodat je een goede keuze kunt maken,’ zegt hij. ‘Want je komt voor de keuze te staan: ga ik nog voor het oude pad, of voor het kwalitatief betere traject? Ik verwacht dat het zal leiden tot mensen die willen wachten om zo mee te kunnen doen met het nieuwe traject en degenen die nog snel willen afstuderen om zo nog in de oude beroeps- en stagiairopleiding mee te kunnen.’

Complexer werk

Schuits Allen & Overy is een internationaal commercieel advocatenkantoor dat zeer specialistisch werk verricht, vaak voor wereldwijd opererende cliënten. Veel zaken daar betreffen fusies, overnames en de financiële wereld. Je zou denken dat de LFS daarom een zeer specialistische opleiding is voor stagiaires die in de commerciële advocatuur aan de slag willen. Maar Schuit verwijst naar het LFS-curriculum: ‘Het is een rigoureuze basisopleiding, niet, wat sommigen denken, een specialistische opleiding. Dat is een groot misverstand. Het is een basisopleiding in de kernvakken. Als die er niet goed in zitten, dan komt alles wat je daarna opbouwt op een hellend vlak te staan. We willen een goed betonnen vloertje storten zodat de zaak later niet instort.’

Maar de oorzaak van het gat tussen studie en praktijk komt niet alleen bij de universiteit vandaan. Ook de advocatuur zelf is de afgelopen jaren flink aan het veranderen. De invloed van Europese wetgeving is groter geworden en veel soorten juridisch werk worden steeds complexer. Vroeger waren advocaten vaak breed opgeleid, maar dat verschuift nu steeds meer richting specialisme. Mede daarom is de Orde van Advocaten momenteel bezig om te bekijken hoe de postuniversitaire opleiding kwalitatief beter kan worden en zo beter bij de praktijk aansluit.

Op de schop

Vorig jaar verscheen er, deels in reactie op al het vorenstaande, een rapport, *Met Recht Advocaat*, dat door een commissie onder leiding van rector magnificus Bas Kortmann van de Radboud Universiteit Nijmegen werd samengesteld. Ook Margreet Ahsmann werkte daaraan mee. In het rapport staan aanbevelingen over hoe de driejarige stageopleiding er straks uit moet komen te zien. De commissie-Kortmann zag vier bezwaren bij de huidige opleiding: die is nu nog te vrijblijvend. Aanwezig zijn bij de cursussen is al genoeg, voorbereiding is niet nodig en er wordt niet getoetst. Er is te weinig samenhang tussen de beroepsopleiding in het eerste jaar en de twee jaar VSO. Verder is er te weinig aandacht voor de materieelrechtelijke vakken en ook beroepsethiek en beroepsattitude bleven te vaak onderbelicht, volgens de commissie. Ook het Civiel Effect zou aangescherpt moeten worden, adviseert ze verder.

JONG, NIEUWSGIERIG EN SOMS EEN BEETJE EIGENWIJS

Bij VMW Taxand werken advocaten en fiscalisten nauw samen in een geïntegreerde civiel-fiscale praktijk. VMW Taxand biedt enthousiaste studenten graag de mogelijkheid om tijdens hun studie een kijkje te nemen in de keuken van VMW Taxand. Zo kan je bij VMW Taxand aan de slag als student-stagiaire of als studierend medewerker, afhankelijk van jouw keuze en fase van jouw studie. Spreekt dat jou aan? Misschien ligt jouw toekomst bij VMW Taxand!

Kijk voor meer informatie op www.vmwtaxand.nl of bel met Sanne Scheffers (recruiter) op 020 301 8029.

VMW TAXAND

ADVOCATEN · BELASTINGADVISEURS · NOTARIAAT

Advocaat in de dop

Altijd al advocaat willen worden, of is het iets van de laatste jaren? Hoe stel je je het werk in de advocatuur voor? Twee rechtenstudenten van de Radboud Universiteit Nijmegen over hun ambities.

Sabine Droogleevers Fortuyn

‘Als ik iets onrechtvaardig vind, kan ik redelijk vurig worden’

Na de middelbare school is **Wienke Havinga** (20) meteen rechten gaan studeren. ‘De advocatuur heeft me altijd al aangesproken. Ik was alleen bang dat ik de studie taai zou vinden.’ Inmiddels zit ze in het derde jaar van haar studie Nederlands Recht. De wens om de advocatuur in te gaan, heeft ze nog steeds. ‘Het lijkt me uitdagend om met zo veel verschillende cliënten te werken en om mensen verder te helpen met een juridisch probleem.’

In haar tweede jaar heeft Wienke een bestuursfunctie voor het Bestuurlijk Overleg Studentenverenigingen (B.O.S.), een koepelbestuur van vijf gezelligheidsverenigingen in Nijmegen, vervuld. ‘Hiervoor behartigde ik de belangen van studenten ten opzichte van de universiteit en de politiek. Zo heb ik ook veel te maken gehad met de plannen voor de invoering van de bezuinigingsmaatregelen om studenten sneller te laten studeren. Studenten moeten een goede kans krijgen zich te ontplooiën. Als ik iets onrechtvaardig vind, kan ik redelijk vurig worden.’

Het ondernemingsrecht ziet ze het meest zitten. ‘Het lijkt me leuk om met meerdere mensen aan een groot juridisch probleem te werken en niet alleen de procespraktijk te doen, maar ook adviezen te geven.’ Of het beeld van het harde werken haar niet afschrikt? ‘Ik hoop dat alle clichés van tachtig uur per week werken niet waar zijn. Maar ik heb het er wel voor over om er veel voor te doen.’

Maar voordat het zo ver is, gaat ze vier maanden naar Oslo om daar aan de universiteit master-vakken te volgen. ‘En daarna hoop ik een student-stage te kunnen doen zodat ik erachter kan komen wat voor soort kantoor bij me past.’

‘Wat het ook wordt, ik wil wel tot de top gaan behoren’

Alexander Davits (20) had voordat hij met zijn rechtenstudie begon een ‘romantisch beeld’ van de advocatuur. ‘Maar nu ben ik er wel achter gekomen dat de Anker (bekende strafrechtadvocaat in Leeuwarden, *red.*) die het zich kan permitteren om tijdens een zitting filmpjes van zijn favoriete voetbalclub aan de rechter te laten zien nogal een uitzondering is.’ Hij voegt hier lachend aan toe: ‘Hoewel hij het goed doet.’

Alexander zit in het tweede jaar en volgt de richtingen Notarieel en Nederlands Recht. ‘Ik wil mijn keuzemogelijkheden breed houden. Maar het zou me niet verbazen als ik bij de advocatuur uit zou komen. Ik zie mezelf wel werken als advocaat bij een groot kantoor op het gebied van fiscaal recht. Maar ik wil de notariële kant ook openhouden. Ik denk dat dit zich, naarmate de studie vordert, wel uitkristalliseert door de ervaring die je zelf opdoet en de verhalen die je van anderen hoort. Wat het ook wordt, ik wil wel tot de top gaan behoren.’

Bij een baan in de advocatuur heeft Alexander naar eigen zeggen slechts een algemeen beeld. ‘Ik denk dat je veel bezig bent met zelfstandig puzzelwerk, de voorbereiding van een zaak en het contact met de cliënt. Een ander essentieel deel is de zitting: dit is toch het gedeelte waar je de spanning in het werk ervaart.’

Hij denkt dat hij eigenschappen heeft die hem als advocaat goed van pas zullen komen. ‘Ik ben niet moeilijk om een gesprek mee te voeren. Ik sta erg open voor andere mensen. Ik denk dat dat heel belangrijk is als advocaat. Dat je naar de rechter en je cliënt toe uitdraagt dat je er zin in hebt. En dat je bekwaamheid en overtuiging uitstraalt.’

Sparren met een advocaat

De advocatuur is divers, maar dat beeld strookt niet altijd met dat van rechtenstudenten. Daar gaat het project 'advo-coach' iets aan doen. 'Er bestaat een bepaald stereotype van de advocaat dat niet klopt met de werkelijkheid.'

.....
Arnoud Veilbrief

Toen advocaat Jan Pas dit voorjaar een bericht kreeg waarin de Nederlandse Orde van Advocaten coaches zocht voor rechtenstudenten, hoefde hij niet lang na te denken. 'Ik heb meteen een mailtje teruggestuurd. Het onderwerp raakt me. Ik geloof heel erg in gelijke kansen.'

Realistisch beeld

Je zou het nu niet zeggen, maar Pas 'stond bepaald niet voorgesorteerd' voor een carrière in de advocatuur. Hij haalde 'met de hakken over de sloot' zijn mavo-diploma, ging daarna in een textiel fabriek werken en praatte tot in zijn twintiger jaren plat-Twents. 'Bij mij thuis ontbrak de stimulans om te studeren,' zegt Pas in de vergaderzaal van het nieuwe kantoor van Pels Rijcken in Den Haag. Pas ontdekte als beroepsmilitair dat hij intellectueel meer in zijn mars had dan zijn leraren hadden gezien. Hij nam ontslag, verkocht zijn auto en ging op zijn zesentwintigste rechten studeren. Hij rondde de studie in vier jaar met goede cijfers af. Inmiddels is hij al negen jaar partner bij het voorname Haagse kantoor Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn.

En sinds deze zomer mag Pas zichzelf dus advo-coach noemen. Met een groepje van drie rechtenstudenten komen ze ongeveer eens in de maand bij elkaar om 'studenten een realistisch beeld van de advocatuur te geven'.

Dezelfde vragen

Lin Yuen komt ook niet uit een typisch advocatenmilieu. Ze werd geboren in Roosendaal en haar Chinese ouders uit Hongkong hadden een restaurant. Ze groeide op in Brabant en zingt met een paar biertjes op graag mee met de liedjes van Guus Meeuwis. En wie haar ziet op het mooie kantoor van Van der Steenhoven Advocaten aan de Herengracht in Amsterdam, ziet een van top tot teen verzorgde vrouw die voor de advocatuur geboren is.

Yuen wist ook direct dat ze wilde meewerken aan het project advo-coaches. 'Ik dacht meteen: wat een leuk project om aan mee te doen! Veel studenten lopen met dezelfde vragen rond die ik had tijdens mijn studie. Ik

kom niet uit een milieu waarin gestudeerd werd en wist niet wat er allemaal te koop was in de advocatuur. Ik wilde advocaat worden, maar wat voor een, en op wat voor kantoor? Ik dacht: misschien kan ik mijn steentje bijdragen.'

Stereotype

Het project advo-coaches wil rechtenstudenten die door hun achtergrond of om een andere reden geen duidelijk beeld hebben van de advocatuur, laten kennismaken met de beroepsgroep en een brede oriëntatie geven op het vak. De bijeenkomsten vinden plaats op het kantoor van de advocaat en bij elke bijeenkomst staat een ander onderwerp centraal.

De Orde kwam met het idee voor de advo-coaches toen uit cijfers en gesprekken bleek dat niet-westerse rechtenstudenten de advocatuur nauwelijks zagen staan

} 'Ik geloof in gelijke kansen' }
 Jan Pas

als potentiële werkgever. De advocatuur, dat was volgens hen een blank bolwerk van oud-corpsstudenten. Yuen: ‘Wie van jullie zien ons als typische advocaten? vroegen een collega van Kennedy Van der Laan en ik aan een groep. Niemand stak zijn vinger op. Er bestaat kennelijk een bepaald stereotype van de advocaat, dat helemaal niet klopt met de werkelijkheid.’

Weg vinden

Dat vooroordeel wilde de Orde bestrijden. Via oproepen werden advocaten gevonden die een jaar lang een groepje studenten wilden coachen. De Erasmus Universiteit in Rotterdam en de Vrije Universiteit in Amsterdam, die de hoogste percentages allochtonen onder hun studenten tellen, doen mee aan het project. Al gauw bleek dat de allochtone studenten niet als een aparte groep behandeld wilden worden. Leren van een advocaat? Prima – maar dan niet als ‘zielige groep’, maar als Nederlandse rechtenstudent. Pas en Yuen vinden het ook onzin. ‘Ook autochtone studenten kunnen een bepaalde afstand voelen of vooroordelen hebben over de advocatuur,’ zegt Yuen. ‘Voor hen is de afstand soms net zo groot. Diversiteit kun je op meer manieren opvatten dan allochtoon-autochtoon. Stad-dorp. Zachte g-harde g. Noem maar op. Ik dacht bijvoorbeeld ook dat ik nooit bij een Zuidaskantoor zou worden aangenomen, omdat ik een zes op mijn lijst had staan. Dat bleek geen probleem en ik heb daar drie jaar gewerkt.’

Pas is zelf een voorbeeld van iemand die misschien niet meteen was voorbestemd voor een carrière aan de top van de advocatuur, maar die het niettemin glansrijk is gelukt. ‘Ik kreeg geen steun van huis uit, maar wel van mensen op de universiteit. Ik werd in mijn tweede jaar al student-assistent, liep stage en kwam zo bij Pels Rijken terecht. De kansen zijn er. Dit project moet je zien als een steun in de rug om jezelf en die kansen te ontdekken.’

Keuzes maken

Yuen sprak onlangs met haar drie ‘coachees’ af op haar kantoor. ‘De eerste bijeenkomst ging over het maken van een goed cv. Ik zie studenten die enorm veel in hun

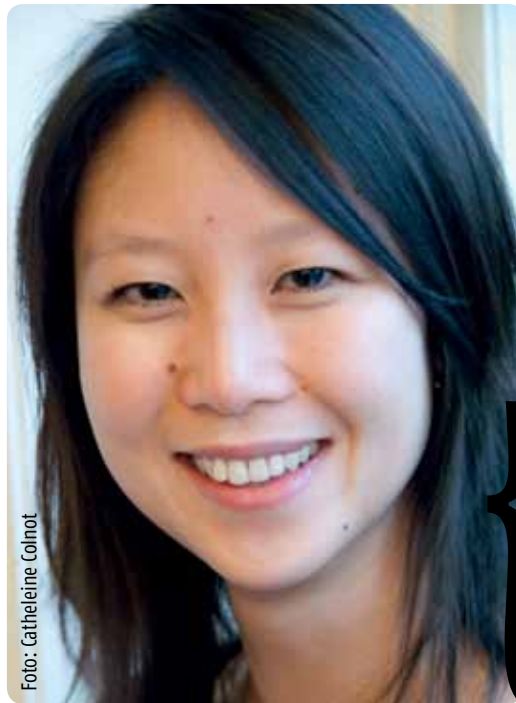

Foto: Cathelaine Colnot

‘Ik kom niet uit een milieu waarin gestudeerd werd’
Lin Yuen

mars hebben, maar niet altijd weten hoe ze dat omzetten in een sterk cv. ‘Ik heb in het bedrijf van mijn vader gewerkt, maar is dat wel interessant?’ vroeg er een. Ja natuurlijk! Het toont je ondernemingszin en commerciële ervaring. Zo leren ze hun cv te bekijken door de ogen van een recruiter.’

Ook de groep van Pas heeft zich gebogen over het cv. ‘De volgende bijeenkomst gaan we praten over wat ze willen. In wat voor soort kantoor wil je terecht komen? Wat voor soort advocaat wil je worden? Ik ga ze helpen daar op een gestructureerde manier over na te denken. Dat hoeft niet meteen tot een keuze te leiden, maar je stelt jezelf in elk geval die vraag.’ Studenten moeten volgens Pas zelf ontdekken wat ze willen en nodig hebben om daar te komen. ‘Dat is voor de een het leren schrijven van een goede brief en voor de ander het ontdekken welk rechtsgebied het best bij hem of haar past. Wij kunnen daarbij helpen. En als je erover nadent, is het voor ons een kleine moeite. Maar voor hen kan het het verschil zijn tussen weten en niet-weten.’

Vito Shukrula (22) Bachelor-student VU

‘Ik vind de advo-coach een goed project. Tegelijk is het jammer dat allochtonen niet het netwerk hebben om op eigen kracht in de advocatuur te komen. Mijn coach werkt bij Van Doorne, een Zuidas-kantoor. Ik wil niet op de Zuidas werken, maar me inzetten voor arme mensen. Daarom word ik strafadvocaat. De meeste mensen die met het strafrecht in aanraking komen, zijn arm. Zeker met de verrechtsing van Nederland zijn strafadvocaten hard nodig. In Amerika is het simpel: als je geen goede advocaat kunt betalen, draai je de bak in. Die kant gaan wij ook op. Hoewel Van Doorne een totaal ander kantoor is, hoop ik er toch wat te leren.’

Renske Verheijen (25) Master-student Internationaal en Europees Recht VU

‘Ik zie de advo-coach als een unieke kans om een kijkje in de keuken te nemen. Ik weet nog niet of ik de advocatuur in wil. Dat kan ik dit jaar mooi onderzoeken. Een heel scherp beeld van de advocatuur heb ik nog niet. Wat ik wel weet, is dat het enorm divers is. Wat me aantrekkelijk lijkt aan de advocatuur is het spelelement. De feiten liggen vast, maar je kunt daar je eigen draai aan geven in het belang van je cliënt. En dit project is gewoon een heel goede manier om de beroepsgroep te leren kennen.’

Let op! De hollende massa achter je. Ren je mee, of doe je een stapje opzij? Bij Kennedy Van der Laan kies je voor het laatste. Eerst denken, dan doen. Maak gebruik van je onafhankelijkheid, integriteit en creativiteit en wees bewust van de wereld om je heen. Bij Kennedy Van der Laan krijg je daarvoor de tijd, en uiteraard word je begeleid om die tijd goed te besteden. Grijp de kans om in een vrolijke omgeving op topniveau te presteren en vind daarbij een balans tussen werk en privé.

www.kennedyvanderlaan.nl/werkenbijons

Kennedy Van der Laan, advocatuur en notariaat, Haarlemmerweg 333, 1051 LH Amsterdam

Tekening: Tom Heerschop

Een voorbereide sollicitant telt voor twee

Bijna afgestudeerd en bezig met de mentale voorbereiding op je eerste sollicitatiegesprek. Wat trek je aan, hoe ga je om met de spanning en drink je koffie, thee of water? Kortom: hoe maak je van deze kans een treffer? Oefening baart kunst.

.....
Sabine Droogleever Fortuyn

Vertel eens iets over jezelf.' Aan tafel zitten recruiter Sjoerd Veerman en sollicitante Michelle van der Leij* (24). Het is zeven uur 's avonds. Geen gangbare tijd voor een sollicitatiegesprek. De twee zitten dan ook niet in een kamer van een advocatenkantoor, maar in een lokaal van de Vrije Universiteit Amsterdam. Andere studenten die deelnemen aan de workshop 'Het sollicitatiegesprek' van het Centrum voor Studie en Loopbaan kijken toe hoe het rollenspel verloopt. 'Even *time-out*,' zegt Van der Leij. 'Is het de bedoeling dat ik nu over mijn hobby's ga praten?'

Moeilijke vragen

Open vragen, waar je alle kanten mee op kunt, kunnen sollicitanten nog weleens in verwarring brengen, zo leert de workshop. 'Bereid dit soort vragen goed voor,' zegt Veerman. 'Vraag op een vriendelijke manier om verduidelijking als je niet begrijpt waar de ander naartoe wil. En gebruik de antwoorden om iets te vertellen wat je zelf graag over het voetlicht wilt brengen.' Daarbij benadrukt de recruiter dat sollicitanten zich niet van hun stuk moeten laten brengen door in te gaan op suggestieve vragen. 'Leid het gesprek naar een speelveld dat voor jou bekend is en geef voorbeelden uit eigen ervaring om je te verduidelijken.'

Lijstje maken

Een goede voorbereiding kan een groot deel van de spanning tijdens het gesprek wegnemen. Tips op websites van universiteiten zijn er in overvloed: 'Zorg dat je weet hoe de sollicitatieprocedure in elkaar zit. Googel je gesprekspartners. Maak een lijstje met vragen die je aan je gesprekspartner kunt stellen.' Veerman voegt hier nog aan toe: 'Lees de website van het bedrijf of kantoor waarbij je gaat solliciteren goed. Zorg dat je op tijd bent en dat je je lekker voelt in je kleding.'

Open communiceren

Desalniettemin kun je behoorlijk gespannen zijn voorafgaand en tijdens een sollicitatiegesprek. Een van de

deelnemers aan de workshop, Sandra Noord* (25), vraagt hoe ze hier mee om kan gaan. Veerman: 'Je kunt er best iets over zeggen. "Ik ben stik zenuwachtig," zeg je dan. Daar zal begrip voor zijn. Het is de taak van de gesprekspartners om je op je gemak te stellen.'

'En wat zeg je als je bent begonnen met een antwoord en je merkt dat het verhaal nergens naartoe gaat?' vraagt een andere deelnemer aan de workshop zich af. Open communiceren is volgens Veerman heel belangrijk. 'Dan zeg je: "Wat ik nu zeg is een beetje onsamenhangend, maar om terug te komen op de vraag..." En dan begin je weer opnieuw.'

Afgezien van alle do's-and-don'ts die er voor het voeren van een sollicitatiegesprek bestaan, is het misschien nog wel het belangrijkste dat je aftast of de baan passend is voor j^ó. Als dat zo is, kun je je gesprekspartners hier ook van proberen te overtuigen. 'Drink tijdens het gesprek altijd water. Het is verkoelend en koffie droogt uit,' geeft Sjoerd nog als tip mee. 'En het is van belang dat het een leuk gesprek is. Dat de selecteur denkt: met hem of haar zou ik nog wel een biertje kunnen drinken.'

* Vanuit het oogpunt van privacy zijn de namen van de deelnemers aan de workshop 'Het sollicitatiegesprek' gefingeerd.

Boekentips

- Huub van Zwieten, Wien Sillevius Smitt, *Een onweersaanbaar CV. De nieuwe methode om je onderscheidend te presenteren*. Spectrum, juli 2011.
- Mirjam Wiersma, *Zakelijk flirten. Tools voor een sprankelend en overtuigend gesprek*. Spectrum, 6e druk, 2009.
- Bas Kok, Ferry de Jongh, *Assessment doen. Hoe werkt het in jouw voordeel?* Spectrum, 14e druk, 2009.
- Rob van Eeden, *Netwerken werkt. Op weg naar de baan die je wilt*. Spectrum 2009.

De Brauwerij: zes maanden intensieve begeleiding, praktijkgerichte opleiding en een flinke dosis werkervaring.

‘De Brauwerij is het begin van je carrière’

The Rock. Zo staat De Brauw Blackstone Westbroek aan de Amsterdamse Zuidas ook wel bekend. Van buitenaf doet het gebouw, zoals de bijnaam al doet vermoeden, aan een massief rotsblok denken. Binnen, op de begane grond, bekleden gepolijste stenen de grond en de muren. Kunstfoto's aan de wanden spreken tot de verbeelding. Als eerste advocatenkantoor in Nederland startte De Brauw zeseneuhalf jaar geleden een interne beroepsopleiding voor juristen: De Brauwerij. En nog steeds vormt deze afdeling een bruisend onderdeel van het prestigieuze kantoor.

22ste verdieping

Een loopbaan bij De Brauw begint aan de top. En wel op de 22ste verdieping, de hoogste etage van het kantoor. Iedere zes maanden start er een groep van ongeveer twintig jonge, enthousiaste stagiaires. Tussen de bureaus en dossierkasten staat onverwacht een pingpongtafel en even verderop een tafelvoetbaltafel. Maar misschien is het meest opvallende van deze etage nog wel het overweldigende uitzicht op Amsterdam en omstreken. Op deze verdieping worden de advocaatstagiaires gevormd en klaargestoomd voor de praktijk van De Brauw.

‘Druk, goed dat je daar nu mee leert omgaan’

Menno Cox (25) studeerde Rechten in Leiden en heeft zijn Master Europees Recht voltooid. Per 1 mei is hij bij De Brauw Blackstone Westbroek aan de slag gegaan, eerst op de afdeling mededingingsrecht. Vanaf 1 september is hij met De Brauwerij begonnen.

‘Je start met dertig tot vijfendertig zaken,’ vertelt Cox. ‘En per week krijg je er twee zaken bij. Het is druk, maar het is goed dat je daar nu mee leert omgaan. Dat moet je straks op de sectie ook kunnen.’

De advocaatstagiaires van De Brauwerij behandelen uitsluitend zaken op gebied van arbeidsrecht en contractenrecht. Deze komen binnen via een rechtsbij-

standverzekeraar. De advocaatstagiaires zijn hier van a tot z verantwoordelijk voor. ‘Maar je wordt intensief begeleid,’ zegt Cox. ‘Met het opstellen van e-mails, schrijven van brieven, bij het opstellen van dagvaardingen, tijdens zittingen. Onderhandelingen doe je zonder begeleiding. Maar van tevoren bespreek je de tactiek.’

Naast het zelfstandig behandelen van zaken, volgen de advocaatstagiaires intern ook de verplichte beroepsopleiding. Van de beroepsopleiding van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) worden ze grotendeels vrijgesteld. Wel zijn ze verplicht deel te nemen aan de landelijke examens van de NOvA en hiervoor te slagen.

Kennis direct plaatsen en toepassen

De verplichte vakken van de beroepsopleiding die intern worden verzorgd, zoals burgerlijk procesrecht, bestuursprocesrecht, jaarrekeningen lezen en strafrecht, worden gegeven door specialisten uit de praktijk. Cox zegt: ‘Je krijgt de opleiding van gespe-

Janiek Meppelink, Reineke Schiphorst en Menno Cox (van links naar rechts).

cialiseerde advocaten en partners, die middenin de praktijk staan. Zij bereiden je voor op de landelijke examens, maar geven ook concrete voorbeelden van projecten uit de kantoorpraktijk. Hierdoor kun je de kennis direct plaatsen en toepassen.'

Naast de juridisch inhoudelijke vakken krijgen de advocaat-stagiaires ook vakken waarbij ze hun beroepsvaardigheden trainen. Legal English, Nederlandse taalvaardigheden, schrijfvaardigheid, presenteren/overtuigingskracht, onderhandelen, communicatie en pleiten. Het zijn voorbeelden van vakken die deel uitmaken van het vaste programma van de interne opleiding van De Brauw.

Plannen, prioriteiten stellen en managen

De ene week hebben de advocaat-stagiaires één dag opleiding, de andere week drie dagen. Tegelijkertijd moeten ze alle ballen voor de zaken waarvoor ze verantwoordelijk zijn in de lucht houden. Cox: 'Het is uitdagend. Op deze manier leer je plannen, prioriteiten stellen en managen. En je voelt dat je advocaat bent.'

Ook kandidaat-notarissen brengen de eerste periode van hun carrière door in De Brauw. Waar mogelijk sluiten zij aan bij de opleiding van de advocaat-stagiaires, maar zij volgen ook specifieke notariële vakken die hen voorbereiden op de kantoorpraktijk. Na De Brauw startten zij met de verplichte beroepsopleiding van de KNB.

Janik Meppelink (24) is per 1 september bij De Brauw begonnen en direct met de interne opleiding gestart. 'Deze lichteing bestaat uit dertien advocaat-stagiaires en twee kandidaat-notarissen. De advocaten doen rechtsbijstand, wij werken in zes tot zeven zaken voor de secties. Als je net van de universiteit komt is alles nieuw. Dan weet je niet hoe je een onderneming moet inschrijven bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Daar kom je hier snel genoeg achter.'

Tactiekbespreking

Meppelink zegt veel aan de begeleiding te hebben. 'Je bespreekt je tactiek. Zo leer je wat je moet doen als een cliënt het niet met je eens is. Dan is het belangrijk dat je scherp voor ogen hebt: we doen het zó of we doen het niet.'

Reineke Schiphorst (34) begeleidt de contractrechtzaken van De Brauw. 'Als een advocaat-stagiaire met zijn of haar tactiek komt, denk je mee. Samen maak je een plan van aanpak. Ik bekijk ook de processtukken die uitgaan en ga mee naar procedures bij de rechtbank.'

Tegelijkertijd blijft de advocaat-stagiaire eindverantwoordelijk voor de zaak. 'Tijdens de begeleiding komt de focus daardoor niet zozeer op een specifieke zaak, maar meer op de beginnend advocaat te liggen. Hoe leert hij of zij zoveel mogelijk in een half jaar tijd.'

We blijven vooruitlopen

De Brauw, waar beginnend juristen intensief worden begeleid en tegelijkertijd praktijkgerichte opleiding krijgen van gespecialiseerde advocaten en partners, is volgens Schiphorst een doorlopend succes. 'Inmiddels hebben veel grote kantoren met de Law Firm School het concept van De Brauw overgenomen. Dat is een compliment voor ons. En omdat wij hier als eerste mee zijn begonnen en steeds blijven vernieuwen, blijven we ook vooruitlopen.'

Wat Meppelink het leukste vindt van De Brauw: 'Dat je met jonge mensen in hetzelfde schuitje zit.' 'Je kunt even gaan pingpongen als je vastzit met een dagvaarding,' vult Cox aan.

Daarbij gaan de deelnemers van De Brauw af en toe met elkaar uit eten en aan het eind van de zes maanden gaan ze een paar dagen met elkaar op reis. Na de interne opleiding, als de advocaat-stagiaires en kandidaat-notarissen naar uiteenlopende secties verspreid over het gebouw verhuizen, houden de lichteingen van De Brauw contact. Iedere maandag lunchen alle oude lichteingen met elkaar. Daarbij weten Brauwgenoten elkaar later ook te vinden als ze een inhoudelijke vraag over een ander rechtsgebied hebben. Cox: 'De Brauw is heel erg vormend. Het is het begin van je carrière.'

De Brauw in een notendop

Wie zijn carrière als advocaat-stagiaire of kandidaat-notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek begint, start zo gauw mogelijk met de interne beroepsopleiding. Deze opleiding duurt zes maanden en begint ieder jaar in september en in maart. Doel van De Brauw is om beginnend juristen zo goed mogelijk wegwijs te maken binnen de advocatuur en binnen de beroepspraktijk van De Brauw.

Bij De Brauw werken 271 advocaten en 53 (kandidaat) notarissen. Het kantoor heeft een grote advies- én een grote procespraktijk en behandelt alle rechtsgebieden behalve personen- en familierecht en gemeen strafrecht. Het internationale kantoor heeft vestigingen in Amsterdam, Beijing, Brussel, Londen en New York.

Werken bij De Brauw? Bel of mail voor meer informatie met de afdeling Recruitment: 020-5771082, recruitment@debrauw.com. Bezoek ook www.werkenbijdebrauw.nl.

Ja. De advocatuur heeft een *softside*

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO): steeds meer advocatenkantoren zijn hier actief mee bezig en steunen – naast hun cliënten – een goed doel. ‘Je wordt er zoveel rijker van.’

.....
Arnoud Veilbrief

De Jaguar rijdt langzaam het parkeerterrein op terwijl een zee van kleine keitjes knisperen onder de wielen. Een blik op de negentiende-eeuwse villa van Köster Advocaten in Haarlem en sommige auto's op het parkeerterrein doet je vermoeden dat hier geen sociale rechtshulp wordt bedreven. ‘We zijn een commercieel kantoor,’ zegt Margot Span, specialist intellectueel eigendomsrecht. Span werkt veel voor de mode-industrie. Op haar kamer staat een rek met winterjassen en andere kleding. Ze hebben verschillende kleuren, maar allemaal ongeveer hetzelfde ruitje. Een inbreukzaak. ‘Zie jij welke jas het origineel is en welke namaak?’ vraagt Span. De net wat mindere kwaliteit verraadt de imitatiejas. Ze doet meer van dit soort zaken. ‘Er gaan wezenlijke belangen achter schuil die het verdienen om beschermd te worden.’

Zimbabwe

Naast zijn commerciële kant heeft Köster Advocaten ook een heel ander gezicht: dat van een maatschappelijk betrokken kantoor dat pro-bonowerk doet voor sportverenigingen in de regio Haarlem. Maar dat doen meer kantoren. Echt bijzonder is hun betrokkenheid bij het Zimbabwe-project van Advocaten zonder Grenzen. Deze organisatie zet zich in voor de wereldwijde verbetering van de rechtsstaat door het waarborgen van toegang tot het recht. Het kantoor van Köster Advocaten is het Nederlandse hoofdkwartier van het Zimbabwe-project.

Het doel van dit project is het opzetten van een piketsysteem [een rooster met namen van advocaten die voor een bepaalde dag 24 uur oproepbaar zijn, *red.*] voor minderjarigen. Net als het verbeteren van de juridische opleiding en het opzetten van een nieuw kennissysteem. Margot Span en haar collega-advocaten besteden een deel van hun werktijd en een flink deel van hun vrije tijd aan dit Zimbabwe-project.

Dreigende toekomst

Span reisde half november met een groep van zeven advocaten en medewerkers – op verschillende dagen –

af naar Harare, de hoofdstad van Zimbabwe. ‘Allemaal tegelijk aankomen is te riskant. Een Duitse vrouw van een niet-gouvernementele organisatie (ngo) werd vorig jaar enkele dagen vastgehouden.’ Het geeft de operatie onmiskenbaar iets spannends, clandestiens. ‘Het is een apolitieke missie, maar in een dictatuur is alles politiek.’

Na jaren van bloedige onderdrukking door president Mugabe en zijn partij ZANU-PF is er sinds eind 2008 een coalitieregering met de protestpartij Movement for Democratic Change van Morgan Tsvangirai. De groep rond Mugabe houdt nog steeds een dikke vinger in de pap en de toekomst ziet er dreigend uit. Het is zeer onrustig in het land en arrestaties zijn aan de orde van de dag. In de aanloop naar de komende verkiezingen wordt deze druk nog verder opgevoerd. ‘Het is een schemerzone tussen vrede en oorlog,’ vertelt Span. Om ter plaatse het project vorm te geven, zijn afspraken gemaakt met de Zimbabweanse advocatenorde, mensenrechtenactivisten, politici, ngo's en academici. ‘Wij proberen een indruk te krijgen van de situatie en het vinden van lokale partners voor het project. Advocaten zonder Grenzen heeft in Suriname een piketsysteem voor minderjarigen gerealiseerd en dat functioneert goed. Wij helpen nu met het opzetten van een soortgelijk piketsysteem in Zimbabwe. De behandeling van (minderjarige) verdachten is hier schrikbarend. Mensen zitten zonder concrete verdenking en zonder rechtsbijstand eindelijk vast.’

Een groot gebrek aan juridische literatuur is een ander probleem. In de bibliotheek van de rechtenfaculteit staat nauwelijks nog een boek: alles is vernield en leeggehaald door het regime. ‘Wij helpen bij het opzetten van een databank en een nieuwe juridische bibliotheek.’

Energiebesparend dak

Minder dan acht jaar in dienst? Dan geen vaste parkeerplaats. Wel een parkeerplaats? Dan geen gratis fiets. Loyens & Loeff in Amsterdam zet deze middelen in om de conditie van de medewerkers omhoog en de

‘De behandeling van minderjarige verdachten is hier schrikbarend’

CO₂-uitstoot omlaag te krijgen. Ook over het gebouw is nagedacht. Het kantoor was in 2002 een van de eerste die een warmte-koudeopslag hadden. Opgewarmd water uit de zomer wordt in ondergrondse tanks opgeslagen en ’s winters gebruikt voor verwarming. Onder het glazen dak, dat 120 ventilatieluiken telt, is warmterend materiaal gespannen dat ’s zomers het gebouw koel houdt en ’s winters een extra isolatielaag vormt. Alles om de *carbon footprint* zo laag mogelijk te houden.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is voor de grote kantoren nauwelijks meer een keuze. Eerder een vanzelfsprekendheid. In de Verenigde Staten is het voor bedrijven een volwaardig criterium om al dan niet met een kantoor in zee te gaan en die kant gaat het in Nederland ook op, zegt fiscaliste Lyda Stone, die zich bij Loyens & Loeff naast haar werk ook met goede doelen bezighoudt. ‘We adviseren bijvoorbeeld bedrijven in de opkomende markt voor duurzame energievormen. Dan willen ze ook wel weten wat je zelf doet voor een beter milieu.’

Vrijpostige vragen

Cliënten moeten voor advies bij Loyens & Loeff doorgaans stevig in de buidel tasten, maar voor een aantal ideële organisaties, zoals War Child en Hivos Biogas (dat tegen ontbossing strijdt) werkt het kantoor gratis. Daarvoor put het kantoor uit het ‘pro-bonobudget’, dat elk jaar groeit. Hieruit bekostigt het kantoor bijvoorbeeld ook het straatvoetbaltoernooi dat zij elk jaar organiseren voor jongeren uit de Amsterdamse stadsdelen Bijlmer en Nieuw West.

Ook wordt er nauw samengewerkt met organisaties als Laluz en JINC. Laluz koppelt vraag en aanbod in de goedbedoelensector aan elkaar. Zoekt een dierenpension bijvoorbeeld een gratis notaris voor het passeren van een schenkingsakte, dan zoekt Laluz er een notaris bij.

Een heel interactief samenwerkingsproject heeft het kantoor met JINC. JINC organiseert bedrijfsbezoekjes voor vmbo-scholieren tussen twaalf en zestien jaar oud, om schooluitval te voorkomen. Elk kwartaal komt een

Margot Span zet zich in voor het Zimbabwe-project

groep over de vloer, om te horen over de advocatuur, het notariaat en belastingen. ‘En na dat verhaal gaan we aan de slag en is er een pleitwedstrijd. De ene groep speelt het Openbaar Ministerie en de andere de advocaten,’ aldus fiscaliste Stone. Haar ogen krijgen een twinkeling als ze zo’n middag beschrijft. ‘Scholieren worden helemaal enthousiast en willen alles weten. Na afloop weten er altijd een paar heel zeker dat ze advocaat willen worden. En ze stellen van die heerlijk vrijpostige vragen. “Wat verdient de baas? Waar is zijn kamer?” Het kost best veel tijd, maar het is ontzettend leuk om te doen.’

Duurzaam milieu

Jan van de Venis is misschien wel de modernste advocaat van Nederland. Een eigen kantoor heeft hij niet, of het zou The Hub moeten zijn; een hippe werkplek in de Amsterdamse Jordaan, vol jonge zzp’ers die er tussen de *vintage* meubels achter hun laptops zitten. Van de Venis komt er regelmatig, maar werkt vooral bij zijn cliënten, over het hele land. ‘Als je je klanten beter kent, krijg je mogelijke andere problemen op de radar. Hartstikke leuk en soms rolt er nog wat extra werk uit.’ Naar die cliënten rijdt hij met zijn gloednieuwe *zero emission* Nissan Leaf, die hij op de gracht aan de stroompaal zet. Op een app kan hij zien of de accu al vol is. ‘En ik kan van

afstand de klimaatcontrole aanzetten, terwijl hij nog aan het opladen is.’

Maar wat Van de Venis als advocaat uitzonderlijk maakt, is dat hij de helft van zijn tijd werkt zonder vergoeding. Dan is hij bezig met duurzaamheid en recht, onder andere vanuit zijn stichting Stand Up For Your Rights. De andere helft werkt hij, onder de naam Justlaw, als zelfstandig advocaat. Maar ook daarin werkt hij veel voor ideële organisaties. ‘Voor *corporate* klanten reken ik een hoger uurtarief dan voor goede doelen. En ik kost geen geld, zeg ik altijd. Ik lever geld op.’ Een belangrijk doel van Stand Up For Your Rights is om een schoon en duurzaam milieu als een mensenrecht erkend te krijgen. ‘Het is geen academisch probleem’, zegt Van de Venis. ‘Mensen worden ziek en kunnen zelfs doodgaan aan milieuvervuiling. Hele gemeenschappen raken ontheemd. Daar moeten we echt iets aan doen.’

Zingeving

Van de Venis heeft een grillige loopbaan achter de rug, sinds hij dertien jaar geleden advocaat werd. Via een klein kantoor in Utrecht en een groter kantoor in Amersfoort, kwam hij terecht bij Greenpeace en maakte daar kennis met meer mensen zoals hij: idealisten die in het bedrijfsleven niet vonden wat ze zochten. Het

Lyda Stone onder het glazen dak van Loyens & Loeff in Amsterdam

{ ‘Scholieren stellen heerlijk vrijpostige vragen als: “Wat verdient de baas”?’ }

Jan van de Venis bij het Kinderrechtenhuis in Leiden

‘Er komt steeds meer aandacht voor een schone leefomgeving als mensenrecht’

onderwerp ‘milieu als mensenrecht’ begon hem steeds meer te interesseren, maar voor Greenpeace lagen mensenrechten te ver af van haar kerntaak. ‘Toen besloot ik helemaal mijn eigen weg te gaan.’ Tot zijn grote geluk. ‘Ik deel mijn eigen tijd in, bepaal zelf welke opdrachten ik aanneem en besteed mijn tijd aan zinvolle dingen. Ik zou niet anders meer willen.’

Hij geeft gastcolleges, houdt lezingen en organiseert expertmeetings om het thema urgentie te geven. Zo sprak hij onlangs op de bijeenkomst The Child’s Right to Nature in het Kinderrechtenhuis in Leiden over het recht van kinderen op natuur en een schoon leefmilieu. ‘Er komt steeds meer aandacht voor een schone leefomgeving als mensenrecht,’ zegt Van de Venis.

Bijeenkomsten als deze doet hij gratis. Maar dat woord past niet, vindt hij. ‘Het geeft me heel veel. Iets wat ik in geld niet zou kunnen uitdrukken.’ En idealisme hoeft niet samen te gaan met het eten van een droge boterham. ‘Mijn vrouw werkt ook als zelfstandige. We leven goed. Ons gezin komt niets tekort.’

MVO als trend

Wie dragen MVO het sterkst uit? Bij Loyens & Loeff op de Zuidas zijn dat vooral de jongere medewerkers. ‘Zij dienen de meeste voorstellen in bij de pro-bono-commissie,’ zegt Lyda Stone. Zij merkt dat organisaties steeds minder schroom hebben om advocatenkantoren te benaderen. ‘Ze weten dat er budgetten zijn en proberen het gewoon.’ Eerde de Swart van MVO Nederland herkent dit. ‘Het wordt met name door jongeren steeds belangrijker gevonden.’

Het ziet er naar uit dat het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen alleen maar groter zal worden. Door druk vanuit het bedrijfsleven, de eigen medewerkers, de organisaties en de maatschappij. Jonge advocaten die een onwillige werkgever hebben, raadt Jan van de Venis aan zich niet te laten ontmoedigen. ‘Ga bijvoorbeeld vier dagen in de week werken en creëer je eigen twintig procent. Je wordt er zo veel rijker van.’

De advocatuur door de ogen van een buitenstaander

‘Fantastische voorbeelden,’ vindt Eerde de Swart van MVO Nederland de geschetste activiteiten. De advocatuur behoort volgens hem tot de actievere sectoren als het gaat om MVO. ‘In de zakelijke dienstverlening wordt met mensen gewerkt en dat blijken de sectoren die ook eerder iets voor andere mensen doen.’

Het overgrote merendeel van wat de advocatuur op MVO-gebied doet, is gratis dienstverlening. ‘Dat geldt voor het hele bedrijfsleven. KPN’s corebusiness is in essentie het verbinden van mensen. Ze hebben een project opgericht dat bij zieke kinderen gratis een verbinding met school installeert, waardoor ze thuis toch de lessen kunnen volgen. Een schitterend project.’

De Swart hoopt dat de contacten tussen de advocatuur en de goede doelen zich verder zullen verdiepen. ‘Het blijft nog te veel bij af en toe een klus. Dat is heel waardevol, maar ze zouden er voor zichzelf veel meer uit kunnen halen. Voor de intermenselijke contacten met die instellingen en het bouwen van teamgeest, maar je kunt het ook zakelijker bekijken. Het is een mooie manier om je netwerk te vergroten.’

HOUTHOFF BURUMA PROUDLY PRESENTS:

HOUTHOFF BURUMA THE GAME

DO YOU HAVE WHAT IT TAKES TO CLOSE THE DEAL?

WWW.WERKENBIJHOUTHOFF.COM

CONTACT FLORINE KEIJZER, RECRUITER HOUTHOFF BURUMA

✉ F.KEIJZER@HOUTHOFF.COM ☎ 020 605 62 60

HOUTHOFF BURUMA

Een leugen is niet altijd zwart-wit

Waarom liegen mensen? Die vraag hield advocaat Jan Henk van der Velden zo bezig, dat hij er een boek over schreef. 'Je probeert de waarheid in de meest positieve vorm te kneden voor je cliënt. Maar als je dat te enthousiast doet, is het al snel misleiding.'

HedyJak

Ik heb een fascinatie voor wat wel en niet waar is,' vertelt Van der Velden bij Wijn & Stael Advocaten in Utrecht. 'Toen ik net als advocaat begon, wilde ik tijdens mijn eerste getuigenverhoor inschatten wie van de twee getuigen de waarheid sprak. Een aandoenlijk oude vrouw beweerde het één, de sympathieke mannelijke getuige had een ander verhaal. Eén van de twee loog. Al mijn mensenkennis ten spijt, ik kwam erachter dat het ontzettend moeilijk is goed in te schatten of mensen liegen.'

Leugens categoriseren

Mensen vertellen regelmatig onwaarheden, terwijl we er juist van uit willen gaan dat we elkaar kunnen vertrouwen. Ook de rechter wil zijn oordeel op de waarheid baseren en kunnen inschatten wie er liegt, stelt Van der Velden. Hij wilde leugenaars en vooral ook hun beweegredenen kunnen herkennen en bestudeerde publicaties over dit onderwerp. Zijn conclusie: *Liegen is fout en de waarheid vertellen goed* is veel te zwart-wit gedacht. 'Er zijn meer gradaties en ik besloot er zelf mee aan de slag te gaan. Dat resulteerde in een liegladder [zie kader, red.] die houvast geeft bij het beoordelen van de ernst van een leugen. Als je op basis van de liegladder inzicht hebt waarom mensen liegen, ben je er ook beter op bedacht wanneer je met een leugen rekening moet houden. Tevens heb ik in mijn boek liegstimulators in kaart gebracht, zoals bijvoorbeeld zelfbescherming.'

Als voorbeeld schetst Van der Velden iemand die een collega de schuld geeft, om een wit voetje te halen

Jan Henk van der Velden, *Iedereen liegt, maar ik niet* Uitgeverij Bruna

bij de baas. 'Zo'n verhaal heeft twee kanten. Als er op kantoor een cultuur wordt gecreëerd waarin je geen fouten mag maken, dan zul je eerder liegen om fouten te verhullen. Maar als fouten bespreekbaar zijn en je jezelf niet op die manier hoeft in te dekken, dan is er geen reden om over de schreef te gaan.'

Halve waarheid

Advocaten houden zich dagelijks bezig met het zo positief mogelijk presenteren van de waarheid, zegt

Van der Velden. 'De afweging hoe je belangen optimaal – zonder over grenzen te gaan – kunt behartigen, maak je dagelijks. De lol van ons vak zit 'm niet in het opzoeken van artikel 6 lid 5b, maar in het kijken hoe je bepaalde aspecten van een zaak kunt plusen zodat de weegschaal de kant van jouw cliënt op slaat. Hoe ver je daarin kunt gaan, is een grijs gebied. Je probeert de waarheid in de meest positieve vorm te kneden voor je cliënt. Maar als je dat te enthousiast doet, is dat al snel misleiding.'

Het is soms erg uitkijken in de ijver het beste voor je cliënt te bereiken, zegt Van der Velden. 'Je moet niet bezwijken onder de druk van een cliënt, dat je mee gaat liegen om te *pleasen*, ook al zou dat in het belang zijn van je cliënt. Als een cliënt er op staat dat je met hem mee gaat liegen, ontkom je er ook volgens onze Gedragsregels uiteindelijk zelfs niet aan je uit de zaak terug te trekken. Besef dat een leugentje van kwaad tot erger kan gaan.'

De liegladder

Begane grond: de waarheid. **Eerste trede:** de onopzettelijk uitgesproken onwaarheid. De verteller van de onwaarheid beseft niet dat hij de waarheid niet spreekt.

Tweede trede: een leugen die in het belang van de belogene zelf wordt verteld.

Derde trede: een leugen in het belang van de leugenaar, maar die aanvaardbaar wordt gevonden.

Vierde trede: een leugen in het belang van de leugenaar, maar waarbij de belogene geen schade lijdt. Niet netjes, maar ook niet echt afkeurenswaardig.

Vijfde trede: leugens waarbij de leugenaar veel meer belang heeft bij zijn leugen dan de schade die de belogene daardoor mogelijk lijdt. Dit wordt iemand kwalijk genomen.

Zesde trede: een leugen uit eigenbelang om schade te beperken of winst te behalen. De schade voor de belogene kan groter kan zijn dan het eigenbelang van de leugenaar.

Zevende trede: de leugenaar liegt omdat hij voordeel wil behalen, ongeacht de schade die anderen kunnen lijden. Dit zijn de meest afkeurenswaardige leugens.

Getalenteerde vrouwen ligt geen strobreed meer in de weg om de top te bereiken in het rechtsbedrijf. Een advocaat en rechter vertellen over hun carrière. 'Als je doorgroeit, kom je dichterbij het vuur en weet je meer wat er speelt.'

.....
Arnoud Veilbrief

'Kies wat bij je

Inge de Laat

Arbeidsrechtadvocaat en partner bij Kennedy Van der Laan in Amsterdam

Waarom zouden we eigenlijk nog praten over 'vrouwen in de advocatuur'? Er werken tegenwoordig minstens zoveel vrouwen in als mannen.

'In het niveau onder de maatschap, misschien ja. Maar daarboven ziet de man-vrouwverhouding er opeens heel anders uit.'

Hoe komt dat?

'Tja, goeie vraag. Het blijft zo'n thema dat elke keer terugkomt, waarom vrouwen niet doorstromen. Ik weet niet of het nou het komt door de spreekwoordelijke oude grijze mannen die daar allemaal zitten. Ik denk wel dat er verschillen zijn in de manier van werken en communiceren tussen mannen en vrouwen. En ik geloof best dat het in sommige kantoren als vrouw lastig is om jezelf te blijven en geaccepteerd te worden.'

Waar zit dat in?

'De bekende clichés. Een man zegt: "Die zaak heb ik gewonnen." Een vrouw zegt eerder: "Dat hebben we goed gedaan." Door minder op de voorgrond te treden, komen ze ook minder snel in het vizier voor leidinggevende posities. Maar ik denk dat er ook veel vrouwen niet willen doorstromen. Vrouwen

die denken: ik heb geen zin in al die managementtaken, ik zit hier prima. Sommige vriendinnen van mij worden ongelukkig als ze niet de hele dag bij hun kind kunnen zijn. Ik ben zelf net moeder geworden, maar ik vind het prettig om dat te combineren met een actieve baan. Maar als dat hun keuze is, prima uiteraard.'

Is het een zware extra belasting, het partnerschap?

'Ik vind het eerlijk gezegd wel meevallen, maar misschien komt dat wel vanwege de heersende cultuur bij ons kantoor. Topkwality, maar wel volgens de menselijke maat. Ik vind het vooral heel erg leuk om mee te kunnen praten over de beleidsmatige beslissingen. Dat is waarom ik wilde doorgroeien. Je komt steeds dichterbij het vuur, weet steeds meer wat er speelt. Daar wilde ik deel van uitmaken.'

Om de vergelijking met het glazen plafond even door te trekken, is er bij advocatenkantoren ook een informatieplafond?

'Zeker. Als stagiaire heb je vaak minder zicht op wat er allemaal gebeurt. Hoe verder je komt, hoe meer je hoort. Maar ik ben bijna twee jaar *associate partner* geweest en dan nog merk je dat je minder weet dan de partners. Je bent dan geen aandeelhouder, dus je beslist niet volledig mee.'

Als je geen partner bent, hoor je er dan net niet helemaal bij?

'Dat is wat te zwart-wit, zeker bij ons kantoor. We proberen zo veel mogelijk iedereen te betrekken, maar ook wij leren nog steeds. Wel merk ik dat ook cliënten je anders benaderen als je partner bent: je hebt toch in hun ogen wat meer aanzien en zij hebben ook het gevoel dat ze met de beslisser aan tafel zitten.'

Vertel eens over het Women Leadership Program dat je hebt gevolgd.

'We zaten met vijftien vrouwen van in de dertig die allemaal op een moment in hun carrière waren waarop ze zich afvroegen: hoe verder? Partner worden of juist niet? Of helemaal de advocatuur uit? Je zag hoe vrouwen anders over hun toekomst begonnen te denken. Sommigen wilden alsnog wel partner worden, anderen bij nader inzien toch niet. Wat aan bod kwam, waren onderwerpen als *personal branding*, hoe ga je om met cliënten, hoe verbeter je je zwakke punten? Universele, persoonlijke vaardigheden. Mannen die ervan hoorden, zeiden: "Wij willen ook!"'

Wat raad je vrouwen aan?

'Blijf jezelf, laat je niet afschrikken door verhalen over glazen plafonds en goed moederschap en kies wat bij je past. Dan moet je er gewoon kunnen komen.'

past, dan kom je er'

Shirin Milani

Strafrechter bij Rechtbank Zwolle

Shirin Milani pakt een vel papier. 'Dit vond ik op onze internesite. Er staat in dat tot en met de oorlog hier alleen mannen rechter konden worden. In een arrest uit 1921 had de Hoge Raad vrouwelijke rechters niet verboden, maar wel ontraden. Vrouwen zouden maar emotioneel raken en dat zou de kwaliteit van de rechtspraak niet ten goede komen. Pas in 1947 werd hier de eerste vrouwelijke rechter benoemd.' Verbaasd: 'Dat had ik van Nederland helemaal niet verwacht.'

Van de rond de 2400 Nederlandse rechters is nu 51 procent vrouw.

Milani (38), een Nederlandse met een Iraanse vader, was tien jaar advocaat toen de president van de Zwolse rechtbank haar eens uitnodigde voor een kop koffie. 'Ik zat midden in de opbouw van mijn gezin. Mijn hoofd stond helemaal niet naar een drastische verandering van mijn carrière. Maar het *triggerde* toch iets in me.' Een halfjaar later besloot ze mee te doen aan de landelijke selectie van rechters en vervolgens volgde ze de zware rio-opleiding. Inmiddels is ze anderhalf jaar rechter, op de strafrechtsectie van de Rechtbank Zwolle-Lelystad.

Als we de ontwikkeling van het aantal vrouwen doortrekken, zijn over vijftien jaar alle rechters vrouw...

'Nee, en dat lijkt me geen goede zaak. De rech-

terlijke macht streeft diversiteit na en wil zo veel mogelijk een afspiegeling van de bevolking zijn. Dan is het niet goed als alle rechters vrouwen zijn. Er wordt nu extra geworven onder mannen boven de vijfenvertig jaar.'

Wat vind je van rechters die direct uit de collegebanken naar de raio-opleiding zijn gegaan?

'Daar ben ik toch geen voorstander van. Ook voor je geloofwaardigheid. Je moet voor dit vak toch een bepaalde levenservaring en wijsheid hebben. De advocatuur is een goede voorbereiding op het vak. Je kunt je beter verplaatsen in de gevoelens van de verdachte. Ik vind dat dit een meerwaarde heeft. De beleving van de rechtsgang is voor het gevoel van de veroordeelde belangrijker dan de strafmaat, blijkt uit onderzoek.'

Waarom besloot je rechter te worden?

'Ik wilde een bijdrage leveren aan een rechtvaardige samenleving. Als advocaat doe je dat ook wel, maar als rechter nog net iets meer. Jij beslist uiteindelijk. En ik kan hier nieuwe competenties ontwikkelen, zoals regie houden op een zitting.'

Is het een zwaardere verantwoordelijkheid?

'Een ándere verantwoordelijkheid. Je hebt meer belangen om rekening mee te houden en je bent minder vrij.'

Geeft dit werk je in je privéleven wel meer vrijheid? Advocaten zeggen wel eens dat rechters soms ruim de tijd nemen voor hun vonnissen.

'Niet op de sectie strafrecht in elk geval. Er wordt hier heel hard gewerkt. Ik heb twee zittingsdagen per week. Wat wel rust geeft, is dat ik niet meer van hot naar her hoeft te reizen. En tijdens de vakanties heb ik ook echt vrij. Ik krijg geen e-mails, geen telefoontjes en als ik terugkom ligt er geen enorme stapel post op me te wachten. Maar ik zou vrouwen niet aanraden om dit werk te doen vanwege de arbeidsvoorwaarden.'

Milani heeft twee zittingsdagen per week. Een halve op dinsdag, als ze politierechter is, en een volle dag op donderdag, op de meervoudige strafkamer. Daar worden de zwaardere gevallen berecht.- Wat haar verbaasd heeft? 'Het aantal zedenzaken. En de grote rol die alcohol speelt in geweld.'

Een rechtbankmedewerkster komt binnen met een dossier. Een reclasseringsrapport voor de 'pr-zitting' van dinsdag. 'Dit ga ik dit weekend lezen. Het kan ook maandag, maar ik wil niet voor verrassingen komen te staan. Misschien lees ik iets waardoor ik de reclasseringsambtenaar op de zitting wil laten verschijnen. Je ziet, het is geen negen-tot-vijfbaan.'

WERKEN
BIJ DAS
DENKEN IN
OPLOSSINGEN
!

DAS maakt juridische en financieel-juridische expertise toegankelijk voor iedereen. Dat vergt een bepaalde mentaliteit. Denk jij ook in oplossingen? Dan zul je je als jurist snel bij ons thuis voelen. Tijdens je uitgebreide opleidingstraject ga je direct zelfstandig aan de slag, voor je eigen klanten. Wil je precies weten wat je carrièrekansen bij DAS zijn? Kijk dan op werkenbijdas.nl.

Werken bij DAS,
denken in oplossingen.

Merry Christmas!

Even weg van toga, dossiers en kantoor of toch doorwerken? Advocaten vertellen over hun kerstplannen.

.....
Sabine Droogleever Fortuyn, Hedy Jak, Mark Maathuis

Allemaal een gerechtje

'Eerste en tweede kerstdag vier ik met mijn vriend en familie. Vaak maken we een wandeling op het strand en voor het kerstdiner maken we soms allemaal een gerechtje,' zegt **Femke Haarmans**, advocaat arbeidsrecht bij Bosselaar & Strengers in Utrecht. Tussen kerst en oud en nieuw werkt ze gewoon door. 'Ik vind het een gezellige periode om te werken. We hebben dan ook een kerstdiner met kantoor.' Tijdens oud en nieuw is ze op een bruiloft. 'Het duurt de hele dag. En 's avonds luiden we het nieuwe jaar in. Voor het eerst hoef ik me niet druk te maken over wat we met oud en nieuw gaan doen.'

Pup in de boom

Normaal gesproken heeft hij met zijn vrouw en drie kinderen een klassieke kerst, met familiebezoek en warme chocomel, zegt **Jan Pas**, advocaat bij Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn in Den Haag. Maar dit jaar zullen de feestdagen in het teken staan van de nieuwe pup die het gezin net gekregen heeft. 'Ik hoop dat hij tegen kerst zindelijk is. Ik houd wel mijn hart vast voor de kerstboom en alle snoeren. Hopelijk gaat hij daar niet te veel op kauwen. Het worden spannende dagen,' lacht Jan, 'maar het komt goed.'

De drukke mijden

Op kerstavond naar de nachtmis, daarna kerstontbijt, volgens het gebruik van de familie van zijn moeder. En eerste kerstdag heeft **Wiebe Dijkstra** advocaat op de afdeling Tax van De Brauw, Blackstone Westbroek een groot kerstdiner 'met de nog grotere familie van mijn vrouw'. Voor de jaarwisseling zelf heeft Wiebe Dijkstra nog geen concrete invulling bedacht. 'Ik ben meestal niet zo'n fan van te drukke feestjes waar je te lang in de rij staat voor een drankje. Daarom organiseren we al een aantal jaar bij ons thuis een klein partijtje.'

Vuurwerk kijken in Antwerpen

Het wordt een drukke kerst voor **Friederike van der Jagt** (Stibbe Amsterdam). 'Kerstavond komen vrienden langs om de feestdagen alvast in te luiden, met veel hapjes en natuurlijk glühwein. De opa van mijn vriend wordt begin volgend jaar negentig en dat wil hij eerste kerstdag met de hele familie vieren. 'We zijn met z'n allen uitgenodigd op een wijnboerderij in Heerenveen. En tweede kerstdag gaan we naar mijn ouders.' Met oud en nieuw is ze met vrienden in Antwerpen. 'Eten, drinken, vuurwerk kijken, stappen en daarna lekker tukken in een hotel.'

‘China is een nieuwe markt met kansen: spring erin’

Ambieer je een internationale carrière? Denk eens na over een (werk)stage in China. De handel met dit land neemt toe en ook Nederlandse advocatenkantoren zitten niet stil.

Mark Maathuis

Foto's: Jiri Büller

Z

elden heeft ze moeite het ijs te breken als er bezoekers uit China op kantoor komen, zegt Lin Li, directeur van de China Practice bij Kneppelhout & Korthals in Rotterdam. ‘Jackie Chan heeft hier opnames gemaakt voor zijn film *Who Am I?* In een scène loopt hij – aan de andere kant van het raam – op een richeltje op de tiende verdieping. En mensen willen dan toch even met hun gezicht tegen het raam aangeplakt zien hoe ver het is naar de grond.’ Li kwam zo’n vijf jaar geleden bij het Rotterdamse kantoor nadat daar het idee was ontstaan dat ‘er meer met China’ gedaan moest worden.

China desk

Ze leerde het kantoor kennen toen zij op de *China desk* van een klein Amsterdams kantoor zat en regelmatig samenwerkte met partners van Kneppelhout & Korthals. Nu is zij met twee collega’s – een ondernemingsrechtsspecialist en een handel-, industrie- en logistiek expert – het aanspreekpunt op het gebied van investeringen en zakelijke activiteiten in China en Europa. ‘Het feit dat ik hier zit, laat zien dat dit kantoor heel serieus is wat betreft zakendoen met China.’

Dat Rotterdamse advocatenkantoren China al langer in het vizier hadden, is niet zo gek. Momenteel is de *China business* al goed voor zo’n 25 procent van de overslag in de haven. En dat ze zich voorbereiden op meer is logisch: in 2013 wordt met de ingebruikneming van de Tweede Maasvlakte de capaciteit van de haven met twintig procent vergroot. En hier springen kantoren op in. Zo zijn er China desks te vinden bij NautaDutilh, Loyens & Loeff, AKD en Houthoff Buruma. Ook bij kleine kantoren is de ontwikkeling goed te merken: de website van Thöenes Van der Hoeft & Lichtenveldt Advoca-

ten vermeldt bijvoorbeeld dat Jenny Hu vloeiend Mandarijn spreekt en bij Klaassen SørensenWeijers & Ko adviseren ze bij het uitzenden van personeel naar China.

Kaalslag

Ook op de Erasmus Universiteit houden men de Chinese opmars al langer in de gaten, zegt Yuwen Li, bijzonder hoogleeraar Chinees recht en directeur van het Erasmus China Law Center. ‘Wij raden Nederlandse master-studenten aan om die kant op te gaan. Voor al diegenen die een internationale carrière willen of die voor een Nederlands bedrijf willen werken dat zakendoet met China, is het een goede investering. Het vergroot je juridische kennis en culturele en sociale know how.’ Om je een idee te geven van die Chinese bedrijvigheid: momenteel zijn er ongeveer driehonderd Chinese ondernemingen gevestigd in Nederland. Daarnaast wordt er door Chinese bedrijven vaker deelgenomen aan projecten, zoals het *European China Centre* in Rotterdam. Ook worden Chinese overnames steeds normaler: in 2002 werd drogisterijketen Kruidvat overgenomen door Hutchison Whampoa en in het buitenland kwamen de bedrijven Alcatel, Thomson en IBM Computers in Chinese handen. Vorig jaar liepen de totale overzeese investeringen van het land op tot zo’n 60 miljard dollar. Die overnamegolf is des te opmerkelijker als je ziet hoe kort geleden het land er nog slecht aan toe was. Als in 1949 de communisten onder leiding van Mao Tse-tung de burgeroorlog winnen en de Volksrepubliek China uitroepen, is de gemiddelde levensverwachting 35 jaar en sterft een op de vijf pasgeborenen. Met het rechtssysteem was het niet veel beter gesteld. Tijdens de Culturele Revolutie (1966-1973) kwamen miljoenen Chinezen om en werd een aanzienlijk deel van China’s

culturele en maatschappelijke erfgoed overboord gegooid. Aangevuurd door Mao's *Rode Boekje* werd de strijd met het intellectualisme en kapitalisme aangegaan en ook advocaten werden hard aangepakt, met alle gevolgen van dien: in 1976 waren er in heel China nog maar zo'n 3000, hoewel ook het aantal van 200 (!) wordt genoemd.

De effecten van deze kaalslag, in combinatie met China's gesloten samenleving en het communistische gedachtegoed, zijn tot op de dag van vandaag merkbaar, zegt Lesley Wang, advocate bij NautaDutilh. 'Een gebouw kun je slopen en zo weer opbouwen. Maar als je intellectualisme of het rechtssysteem om zeep helpt, dan is wederopbouw een stuk lastiger.' Zo vertrouwen Chinezen eerder hun connecties dan het oordeel van de rechter; dat Chinezen het niet zo nauw nemen met auteursrechten, is volgens Wang te wijten aan een politiek klimaat waarin het individu weinig voorstelt. Pas na Mao's dood in 1976 kon China beginnen met de wederopbouw en daarvoor waren buitenlandse hulp, kennis en geld onontbeerlijk. Tegelijkertijd besepte men dat de dollars, ponden en guldens nooit zouden komen als het land niet snel een goed functionerend en vooral eerlijk rechtssysteem zou ontwikkelen.

Loyaliteit

Begin jaren tachtig werden de grenzen opengesteld en vertrokken de eerste Chinese rechtenstudenten naar het westen. Bezoekjes over en weer van academici groeiden uit tot langdurige samenwerkingsverbanden en zo ontstond tien jaar geleden het Erasmus China Law Center als onderdeel van de rechtenfaculteit, zegt directeur Yuwen Li. Via de organisatie bezoeken naast studenten uit China en Nederland ook advocaten, rechters en officieren van justitie elkaars landen. Daarnaast worden Chinese studenten bijgestaan tijdens hun eerste stappen richting de arbeidsmarkt. Li: 'We helpen ze met het schrijven van cv's en sollicitatiebrieven en we hebben contacten met verschillende Rotterdamse advocatenkantoren. Die kunnen wij benaderen voor stageplekken. Wat

ook veel gebeurt, is dat Nederlandse bedrijven een Chinese medewerker zoeken voor hun vestiging daar. Die persoon wordt dan hier opgeleid met trainingen en een stage. Door bij een Nederlands bedrijf te starten, worden een werkrelatie en loyaliteit opgebouwd. Ook belangrijk: er vloeien altijd goede contacten uit voort. Zo kwam er vorig jaar een student uit Beijing en via een stage bij Siemens werkt die nu voor hen in China. Momenteel hebben we tien promotiestudenten en tien master-studenten uit China en zijn er diverse uitwissel projecten. En elk jaar gaan de aanmeldingen en de kwaliteit van de aanmelders omhoog. Ze spreken steeds beter Engels en zijn steeds internationaler georiënteerd.'

Balkenende ontmoeten

Waar de eerste generaties vooral kwamen om theoretische kennis te vergaren, daar komen jongere Chinezen vooral die expertise opdoen die nodig is voor het internationale zakelijke handelsverkeer. 'Mijn professoren in China vertelden me dat je in Nederland goed terechtkunt voor internationaal recht,' zegt Lin Li van Kneppelhout & Korthals. 'Voor mij was dat niet de doorslaggevende factor, want dat kan in Engeland ook. Maar daar stopt men op universiteiten alle Chinezen bij elkaar en ik wilde juist graag meer zien en andere mensen leren kennen. Zo ben ik op de Vrije Universiteit van Amsterdam beland.' En hier biedt het leven kansen die jongere Chinezen thuis niet of pas later krijgen, zegt Li. 'Ik was 28 toen ik in 2009 premier Balkenende en toenmalig minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen tijdens hun bezoek aan China mocht begeleiden. Als ik bij een Chinees advocatenkantoor was gaan werken, had ik nooit nu al een minister ontmoet. Het feit dat ik in Nederland werk, zal altijd toegevoegde waarde hebben.'

Ook Wang, advocaat bij NautaDutilh, besloot zeven jaar geleden vanwege de positieve verhalen van twee van haar professoren naar Nederland te komen. 'Ik kende het land al door het Internationale Strafhof, dat is

'Ik kende het land al door het Internationale Strafhof, dat is heel bekend in China'
Lesley Wang

Explore our world

Advocaat-stagiaires en kandidaat-notarissen met visie werken bij Norton Rose LLP.

Je bent ondernemend. Je bent niet bang om over de grenzen heen te kijken. Je wilt graag eigen verantwoordelijkheden. Je wilt een goede opleiding.

Wij willen jou leren kennen.

Norton Rose LLP biedt internationale advocatuur en notariaat. In teamverband kom je in de dagelijkse praktijk spraakmakende zaken en cliënten tegen.

nortonrose.com

Explore our world

Kijk op www.werkenbijnortonrose.nl

Norton Rose LLP
Human Resources
Rembrandt Tower (24e etage)
Postbus 94142
1090 GC Amsterdam
Tel.: 020-4629300

‘Als ik bij een Chinees advocatenkantoor was gaan werken, had ik nooit nu al een minister ontmoet’
Lin Li

heel bekend in China. Toen ik mijn professoren, die in Leiden gestudeerd hadden, vroeg naar hun ervaringen, waren ze allebei vol lof over de open en vriendelijke Nederlandse maatschappij.’

‘Geluk in de mond’

De intensievere contacten maken ook duidelijk dat er nog grote culturele verschillen bestaan. Dat merkt Lin Li in haar dagelijkse praktijk, zegt ze. ‘Chinezen hechten veel waarde aan het voorkomen van gezichtsverlies en respect. Dat is een essentieel onderdeel van zakendoen. Belangrijk is ook dat er een klik ontstaat, zonder zo’n band is het lastig om een deal te maken.’ Het is ook een proces dat om subtiliteiten vraagt. Zo is het bijvoorbeeld gebruikelijk om zakenrelaties een aardigheidje te geven, zegt Li, ‘maar geef iemand nooit een klok cadeau. Die krijg je namelijk als er iemand overleden is.’ Ook zoiets onschuldigs als een paraplu kan een vruchtbare samenwerking in de weg staan, ‘omdat *paraplu* in het Chinees dezelfde klanken heeft als het woord *scheiding*’. Dat kleine culturele verschillen grote (financiële) gevolgen kunnen hebben, ondervond Coca-Cola bij hun poging de Chinese markt te veroveren. In eerste instantie betekende de vertaling van de frisdrank ‘bijt de kikkervis van was’. Onder de nieuwe naam *kokou-kole*, wat ‘geluk in de mond’ betekent, ging het vervolgens een stuk beter.

Dat soort misverstanden zullen voorlopig blijven bestaan, verwacht Wang. ‘Als mensen bij elkaar komen om zaken te doen, ontstaan er soms misverstanden en vergissingen. Dat is niet te voorkomen. Maar als een Nederlander met een Fransman praat, is er ook vertrouwen gebaseerd op de lange tijd dat Nederland en Frankrijk al zaken met elkaar doen. Met China is dat anders. Ook geldt bij het samenwerken tussen China en Nederland: iedereen heeft ideeën over

de andere kant. Maar in de tijd dat ik hier zit, heb ik Chinese bedrijven en mensen ook zien veranderen. Ze zijn kieskeuriger geworden: meer Nederlanders willen met ze werken, dus hebben ze meer keus. Ook zitten hier inmiddels zo veel Chinese bedrijven. Die delen hun ervaringen over zakendoen op de Nederlandse markt.’ Zelf ervaart ze het leven in Nederland als ‘meer keuzes en meer vrijheid. Ik ben opgegroeid met het idee dat je je inzet voor de gemeenschap. Ik heb, omdat het altijd een droom van me was om dj-manager te worden, er eens een paar vanuit Nederland meegenomen naar Beijing voor optredens. En naast mijn werk speel ik nu in theaterproducties. Hier kan dat allemaal.’

Kansen

Zakelijk ziet de toekomst er ook zonnig uit, zegt Li. Zorgen over de ambities van havens als Bremen, Hamburg en Antwerpen hoeft Nederland zich niet te maken. ‘De reputatie van Rotterdam en Nederland als de *gateway to Europe* blijft in China hoog aangeschreven staan. Bovendien, je kunt anderen niet verbieden om te groeien. Maar dat betekent wel dat je zelf nog harder moet groeien.’ Volgens Li moet de komende tien jaar de nadruk liggen op het versterken van het wederzijdse vertrouwen en de verbetering van het zakelijke en juridische klimaat in China. ‘Maar hoe meer contact er over en weer is, des te makkelijker dat gaat.’ Nederlandse rechtenstudenten kunnen daar een belangrijke rol in spelen, zegt directeur Li. ‘Help Chinese studenten met integreren. Wees actief, ook buiten je cv om. Of het nu gaat om sport, muziek, feestdagen, dat maakt niet uit, maar organiseer dingen. De Chinese overheid stelt daar graag geld voor beschikbaar en het is voor iedereen voordelig. China is een relatief nieuwe markt met zo ontzettend veel kansen: spring erin.’

‘Internationale samenwerking staat voorop in Zuid-Afrika’

Sinds enkele maanden werkt Rutger Colenbrander bij het kantoor van Norton Rose in Johannesburg. ‘Als het programma waaraan ik nu werk slaagt, verduurzaamt de energievoorziening in Zuid-Afrika.’

.....
Kim van der Meulen

Ten noordoosten van Johannesburg ligt Sandton, een modern zakendistrict waar steeds meer multinationals en banken zich vestigen. Hier bevindt zich de Zuid-Afrikaanse vestiging van het internationale advocatenkantoor Norton Rose. Een opvallende verschijning in het heuvelachtige landschap: het enorme, moderne gebouw bepaalt een groot deel van de skyline. Een prettige werkomgeving, vindt Rutger Colenbrander (32). Sinds augustus werkt hij op de afdeling Banking & Finance. ‘Ik adviseer banken en energiebedrijven over de contractuele aspecten van duurzame energieprojecten in Zuid-Afrika. Bij deze projecten gaat de overheid voor een lange termijn, zo’n twintig jaar, een overeenkomst aan met een onderneming. Ik hou me bezig met de uitleg en de beoordeling van deze overeenkomsten. Ik breng de juridische risico’s in kaart en kijk naar opgestelde contracten van de overheid, bijvoorbeeld over het beheer van opwekkingsfaciliteiten en de productie en verkoop van duurzame energie. De uiteindelijke beoordeling van bepaalde overeenkomsten helpt banken bepalen of ze het project kunnen financieren.’

Grootschalig werken

Bij het Amsterdamse kantoor van Norton Rose deed Colenbrander al enkele jaren

ervaring op met infrastructuur- en energieprojecten, eerst als advocaat-stagiaire en later als advocaat-medewerker bij de sectie Infrastructuur. ‘In eerste instantie hield ik me voornamelijk bezig met bestuursrecht en milieurecht. De laatste jaren ben ik meer gaan adviseren over grote projecten, zoals de bouw van de tweede Coentunnel en de verbreding van de A15. Die projecten staan bekend als PPS: publiek-private samenwerking. De overheid besteedt hierbij bepaalde taken, zoals het bouwen van wegen, aan private partijen aan, zoals een consortium van ontwikkelaars. We adviseren in Amsterdam zowel over de publiekrechtelijke als over de privaatrechtelijke aspecten van deze projecten. Na mijn advocaat-stage wilde ik graag naar het buitenland, maar het was best moeilijk om iets passends te vinden. De bestuursrechtpraktijk leent zich daar minder voor, omdat je vooral bezig bent met de lokale regels. De contractvormen van grote overheidsprojecten zijn echter internationaal toepasselijk: de structuren zijn vergelijkbaar. Met die wetenschap ben ik op kantoor gaan rondvragen of ik eens naar het buitenland zou kunnen. De Zuid-Afrikaanse overheid ontwikkelt momenteel een groot overheidsprogramma voor duurzame energie. Norton Rose Zuid-Afrika speelt daar een rol in als adviseur van verschillende betrokken private partijen. Eén sollicitatiegesprek later kon ik beginnen.’

Met vestigingen in Europa, Azië en het Midden-Oosten was het voor Colenbrander niet vanzelfsprekend om juist in Johannesburg te gaan werken. ‘Een jaar geleden was het niet eens een optie: afgelopen juni heeft het Zuid-Afrikaanse kantoor zich pas aangesloten bij de Norton Rose Group. Maar ik ben blij dat ik hier terecht ben gekomen. Ik werk nu aan het eerste Zuid-Afrikaanse overheidsinitiatief dat op grote schaal duurzame energieprojecten aanbesteedt en ontwikkelt, van zonne- en windenergie tot biomassa en hydro-energie. Het is een groter programma dan ik in Nederland ooit heb gezien. Als dit programma slaagt, verandert het voor een deel de energievoorziening in Zuid-Afrika. Het is leerzaam om deel uit te maken van dat proces en uitdagend om bij zo’n primeur betrokken te zijn.’

Snel aanpassen

Hoewel Colenbrander ruim 9000 kilometer van Amsterdam verwijderd is, merkt hij op professioneel gebied weinig cultuurverschillen. ‘Ik werkte in Nederland in een internationale praktijk, waar voornamelijk in het Engels werd gewerkt. Dat geldt hier ook. We hebben veel internationale cliënten en mijn Zuid-Afrikaanse collega’s hebben vaak in het buitenland gewerkt of gestudeerd. Daarnaast is er veel grensoverschrijdende samenwerking: Zuid-Afrikaanse advocaten werken samen met specialisten uit het Midden-Oos-

‘Als dit programma slaagt, verandert het voor een deel de energievoorziening in Zuid-Afrika’

ten, Londen en Amsterdam. Er lijkt een internationale standaard te zijn als het gaat om de manier waarop je projecten begeleidt. Al vergeet het zeker aanpassingsvermogen om in het buitenland te gaan werken. Zeker als het voor een korte periode is, binnen een bestaand team. Ik was de eerste die naar het Zuid-Afrikaanse kantoor werd uitgezonden, dus mijn nieuwe collega's wisten niet meteen wat ze konden verwachten van een Nederlandse advocaat met een paar jaar werkervaring. Al hebben ze me echt verwelkomd in het team: ik word uitgenodigd voor borrels en etentjes, ik maak deel uit van het Norton Rose voetbalteam en mijn collega's staan altijd klaar met tips voor weekendjes weg.

Ondanks de hoge werkdruk heerst er een ontspannen sfeer op de sectie. Mijn collega's zijn toegankelijk en geïnteresseerd en de samenwerking verloopt soepel. Maar je moet wel snel zoeken naar je rol binnen het team en je aanpassen aan je nieuwe werkomgeving. Je hebt nu eenmaal geen maanden de tijd om rustig je draai te vinden. Bedenk dus wat er van je wordt verwacht en welke bijdrage jij kunt leveren. Zo heb ik me relevante aanbestedingsstukken zo snel mogelijk eigen gemaakt, om een goed begrip te krijgen van het toepasselijke juridische kader. Daarnaast lever ik *input* en neem ik taken op me als het gaat om onderwerpen waar ik veel van weet. Hierdoor kregen mijn collega's snel een beeld van mijn achtergrond en expertise.'

Hoewel Colenbrander door zijn ervaring op een internationaal kantoor weinig taalbarrières ervaart, benadrukt hij wel het belang van een goede talenkennis. 'In een juridisch vak is taal erg belangrijk: je moet vaak bijdragen leveren aan onderhandelingen of rapporten en overeenkomsten schrijven. Je moet secuur formuleren en de juiste terminologie gebruiken.'

Wildpark binnen handbereik

Zo weinig cultuurverschillen als Colenbrander in zijn werk ervaart, zo groot zijn die verschillen in zijn directe omgeving. 'In Amsterdam was ik gewend om op de fiets naar kantoor te gaan, maar hier doe ik alles met de auto. Ik moest behoorlijk wennen aan het idee dat je niet meer zomaar ergens heen kunt fietsen of lopen. Je moet veel meer plannen

als je ergens naartoe gaat. Bovendien is Johannesburg een stad die niet overal even veilig is. Je kunt niet zomaar naar een andere wijk gaan om de buurt te verkennen. En de omgeving is totaal anders dan in Nederland: Johannesburg is een heuvelachtige, warme stad. Ik woon in Parkhurst, een pittoreske, lommerrijke buitenwijk van Johannesburg op een kwartier rijafstand van kantoor. Het is een levendige buurt, vooral in het weekend. Dan kun je lekker langs de cafeetjes, restaurants en winkels lopen. Ik deel een huis met een Londense collega, met wie ik veel samenwerk. Omdat ik hier nog maar kort zit, bestaat mijn sociale kring vooralsnog vooral uit collega's. Contact met vrienden en familie in Nederland heb ik regelmatig: mijn ouders waren onlangs hier en via Skype blijf ik op de hoogte van vrienden. Maar ik bel zeker niet dagelijks; daarvoor gebeurt er gewoon te veel. Het werk is interessant en in het weekend ga ik er vaak op uit. Ik heb een drukke periode achter de rug, maar vanaf nu krijg ik steeds meer vrije tijd. Gelukkig, want mijn contract in Zuid-Afrika loopt maar tot het einde van het jaar – met mogelijkheid tot verlenging van enkele maanden. Omdat ik hier maar zo kort zit, wil ik zo veel mogelijk van het land zien. Ik ben laatst naar Kaapstad geweest en ga volgende week een paar dagen naar het Krugerpark. Dat is maar vier uur rijden vanaf Johannesburg. Het is prachtig om weekendtrips te ondernemen naar locaties waar je vanaf Amsterdam tien uur voor vliegt.'

Actie ondernemen

Wie naar het buitenland wil om werkervaring op te doen, raadt Colenbrander aan vooral zelf actie te ondernemen. 'Het is handig om bij een kantoor te werken dat internationale vestigingen heeft. Er wordt dan veel voor je geregeld: ik hoefde niet om te kijken naar een visum, huisvesting en een auto. Wel moet je zelf aan de slag gaan met je ambitie. Blijf niet stilzitten tot iemand vraagt of jij geïnteresseerd bent in die opening, maar praat met collega's die in het buitenland hebben gewerkt en vraag om advies. Bedenk waar je naartoe wilt, waarom en wat je met die ervaring wilt doen. Dan komen er ongetwijfeld mooie mogelijkheden op je weg.'

'Je hebt het over het lot van andere mensen'

Elin Hilwig is gespecialiseerd in het asiel- en vreemdelingenrecht en wordt dagelijks geconfronteerd met aangrijpende verhalen van mensen over de hele wereld. Ze vertelt over haar drijfveren.

Hedy Jak

elf heeft ze Zweedse roots, maar haar belangstelling voor andere culturen gaat verder. Hilwig verbleef enige tijd in Palestina om zich in te zetten voor mensenrechten. Na haar rechtenstudie deed ze vrijwilligerswerk op het gebied van microkrediet in India. Dat ze ervoor koos om drie jaar geleden in het asiel- en vreemdelingenrecht aan de slag te gaan – eerst in Rotterdam en sinds anderhalf jaar bij Berte, Maalsté & Blom Advocaten in Utrecht – was voor haar dan ook een logische stap. 'Ik heb me altijd aangetrokken gevoeld tot andere culturen. Ik kom in contact met mensen van over de hele wereld. En het werk is wezenlijk belangrijk, want het gaat over iemands leven.'

Hoe ziet het werk er uit?

'Het vreemdelingenrecht kun je grofweg onderverdelen in het asielrecht – denk aan mensen die bijvoorbeeld uit Somalië zijn gevlucht vanwege het voortdurende geweld – en het reguliere vreemdelingenrecht, zoals het regelen van verblijfsvergunningen voor bijvoorbeeld verblijf bij een Nederlandse partner. Sommigen mensen denken dat deze specialisatie vooral heel sociaal is, maar je kunt ook te maken krijgen met werknemers van multinationals die zich in Nederland willen vestigen of profvoetballers die overkomen uit het buitenland.'

Welke zaak is u het meest bijgebleven?

'Er zijn meerdere zaken die me altijd zullen bijblijven. Zo had ik een cliënt uit het Afrikaanse Togo, die was uitgeprocedeerd. Zijn land nam hem niet meer terug en hij kon aantonen dat het voor hem onmogelijk was terug te keren. Op basis van deze feiten probeerden we een verblijfsvergunning te regelen. Terwijl hij in afwachting was op een beslissing van zijn aanvraag, werd hij enkele maanden in vreem-

Advocaat Elin Hilwig

delingenbewaring geplaatst. De reden was zijn illegale verblijf in het land. Na zijn vrijlating had hij geen recht meer op opvang. Hij belandde hartje winter op straat en sliep onder een brug in Dordrecht.'

Hoe gaat u daarmee om?

'In dit soort situaties kan ik cliënten adviseren bij welke vrijwilligersorganisaties zij mogelijk terecht kunnen voor opvang. Het is onterecht wat er met iemand gebeurt, maar ook lastig. Uiteindelijk zijn de mensen op zichzelf aangevoelen, want ik kan geen onderdak regelen.'

U staat sterk in uw schoenen.

'Mijn werk kan grote gevolgen hebben; je hebt het over het lot van andere mensen. Dat neem ik weleens mee naar huis, maar dat geldt denk ik ook voor andere rechtsgebieden in de advocatuur. In dit vak heb je vaak te maken met enorme belangen, het kan zijn dat je daar een beetje van wakker ligt.'

Waarom blijft het leuk?

'Als ik een zaak win bij de rechtbank of het lukt om een verblijfsvergunning te regelen, ben ik zo blij voor mijn cliënt, daar put ik enorm veel energie uit. En op kantoor is het gezellig en informeel. We zitten met vier advocaten bij elkaar in één ruimte en ik kan makkelijk mijn ei kwijt.'

Hoe kijkt u aan tegen het immigratiebeleid van dit kabinet?

'Ik denk dat het huidige kabinet een te streng immigratiebeleid inzet dat vaak niet in overeenstemming is met de Europese en internationale verplichtingen van Nederland. In de samenleving heerst onvrede; hierbij zet de PVV in op een antivreemdelingen sentiment. "Asielzoekers teren op ons sociale stelsel en dat gaat ten koste van mijn economie" hoor je mensen weleens zeggen. Zij beseffen niet goed dat de mensen die hier een verblijfsvergunning aanvragen soms bescherming nodig hebben, omdat ze worden vervolgd in het land van herkomst. Zij lopen gevaar als ze worden teruggestuurd.'

Wat moet iemand in zich hebben om dit werk te kunnen doen?

'Voor asielzaken is het belangrijk geduld te hebben. Eén van je taken is om lange rapporten van gehoor secuur door te werken met je cliënt en uit te zoeken wat er precies is gebeurd. Communicatie door tussenkomst van een tolk en cultuurverschillen maken gesprekken niet makkelijker. Strijdlust en volhardendheid zijn ook belangrijk. Sommige advocaten zien de Immigratie- en Naturalisatiedienst alleen als tegenstander, maar ik benader hen in eerste instantie als samenwerkingspartner. Het is mijn taak om procedures zo gunstig mogelijk te beïnvloeden voor mijn cliënt. Dat kan uiteindelijk wel een strijd worden, wanneer het een procedure wordt bij de rechtbank.'

Van duurzame ideeën een zakelijk succes maken vraagt om businesswise studenten

BEN JIJ
BUSINESSWISE
GENOEG VOOR DE
GLOBAL APOLLO
EXPERIENCE
2012?

Dit is geen standaard business course of masterclass van een paar dagen. Het is de Global Apollo Experience van Allen & Overy. Dé kans om ervaring op te doen op het allerhoogste niveau binnen de advocatuur. Gedurende vier maanden werk je aan een internationale case waarbij je echt laat zien wat je waard bent. Het onderwerp: windhandel. Jij strijdt met je team om de overname van een wereldwijde onderneming in verplaatsbare windmolenparken. Businesswise genoeg voor een duurzame toekomst? Schrijf je in op businesswiseadvocaten.nl

ALLEN & OVERY

“KAN JIJ IN ÉÉN A4 JE PUNT MAKEN?”

Anouk Rosielle, Advocaat Boekel De Nerée

www.boekel.com

Wij leveren zakelijke, juridische dienstverlening voor bedrijven, overheidsinstellingen en non-profit organisaties. Daarbij ligt onze focus op ondernemingsrecht, vastgoed en arbeidsrecht.

Wij zijn gevestigd in Amsterdam en Londen.

BOEKEL DE NERÉE